

Dorpshuizen in de Ronde Venen

Rekenkameronderzoek

Opdrachtgever:

Rkc De Ronde Venen

Arnhem, 7 oktober 2021

Ons kenmerk 20166-006

K
PLUS
V

Dorpshuizen in de Ronde Venen

Rekenkameronderzoek

Opdrachtgever:

Rkc De Ronde Venen

Arnhem, 7 oktober 2021

Ons kenmerk 20166-006

Contactpersoon:

Roel Bottema

06 27 08 55 09

Inhoud

1	Inleiding	6
1.1	Introductie	6
1.2	Doel en onderzoeksvragen	6
1.3	Activiteiten en afbakening	7
2	Beschrijving dorpshuizen	9
2.1	De dorpshuizen	9
2.2	Schets deelaspecten	10
3	Beleid	12
3.1	Beschrijving beleid	12
3.2	Samenhang in beleid	13
3.3	Toelichting bij beleid	14
3.4	Doorontwikkeling beleid	14
3.5	Beoordeling normen	15
4	Beheer en Exploitatie	17
4.1	Activiteiten en bezetting	17
4.2	Financiën en relatie met subsidie	20
4.3	Sturing en beoordeling door de gemeente	25
4.4	Analyse	28
4.5	Beoordeling normen	30
5	Verschillenanalyse	33
5.1	Overeenkomsten en verschillen tussen feitelijk en wenselijk gebruik	33
5.2	Verklarende factoren overeenkomsten en verschillen	34
5.3	Beoordeling normen	36
6	Rol van de raad	37
6.1	Ontvangen informatie	37
6.2	Gewenste informatie	38
6.3	Beoordeling normen	38
7	Bevindingen, conclusies en aanbevelingen	40
7.1	Bevindingen en conclusies	40
7.2	Aanbevelingen	44
Bijlage 1	Vraagstelling en normenkader	47
Bijlage 2	Geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten	49
Bijlage 3	Beleidsanalyse	52
Bijlage 4	Vergelijking financiën Dorpshuizen	56

Onze contactgegevens

61

1 Inleiding

1.1 Introductie

De Rekenkamercommissie van de gemeente De Ronde Venen (hierna: Rkc) heeft KplusV gevraagd onderzoek te doen naar de benutting van de dorpshuizen in de gemeente. Met het onderzoek wordt:

- inzicht gegeven in de activiteiten die plaatsvinden in de dorpshuizen;
- inzicht gegeven in de aansluiting tussen de activiteiten en het gemeentelijk beleid;
- inzicht gegeven in verschillen en overeenkomsten in de activiteiten van de dorpshuizen;
- inzicht gegeven in de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode september 2020 – april 2021.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Doelstelling

Het doel van het onderzoek is:

Verkrijgen van inzicht in de exploitatie en benutting van de dorpshuizen en de verklarende factoren voor de onderlinge verschillen.

Onderzoeksvragen

De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

Heeft de gemeenteraad voldoende zicht op de exploitatie en benutting van de dorpshuizen en de verklarende factoren voor de onderlinge verschillen?

De hoofdvraag valt uiteen in de volgende deelvragen.

1. Beleid

- a) Op welke wijze en waarvoor zouden de dorpshuizen volgens de gemeente en haar (welzijns-)partners moeten worden gebruikt?
- b) Is er sprake van samenhang in het beleid ten aanzien van dorpshuizen en beleidsterreinen waarin zij een rol spelen?
- c) In welke documenten wordt het beleid ten aanzien van dorpshuizen geformuleerd?

2. Beheer en benutting

- a) Hoe worden de dorpshuizen nu gebruikt en welke middelen worden daarvoor ingezet?
- b) Wat is bij de dorpshuizen de verhouding tussen eigen inkomsten en gemeentelijke subsidie?
- c) Hoe stuurt en beoordeelt de gemeente op de exploitatie en benutting van de dorpshuizen?

3. Huidig en beoogde gebruik (aard en intensiteit)

- a) Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen het huidige gebruik en het beoogde gebruik van de dorpshuizen? (Aard en intensiteit van de activiteiten/ het gebruik/ de benutting).

4. Verklaring: de verschillenanalyse

- a) Wat zijn de verklarende factoren voor de overeenkomsten en verschillen tussen feitelijk en gewenst gebruikt?
- b) Wat zijn hierin de verschillen tussen de individuele dorpshuizen?

5. Raadsinformatie

- a) Welke informatie ontvangt de gemeenteraad ten aanzien van de exploitatie (de benutting) van de dorpshuizen?
- b) Welke informatie wenst de gemeenteraad te ontvangen ten aanzien van de exploitatie (de benutting) van de dorpshuizen?

Normenkader

Bovenstaande onderwerpen worden getoetst aan de hand van een normenkader, dat samen met de Rkc is vastgesteld. Per norm geven we een onderbouwing, waarna de beoordeling aan de hand van een kleur wordt gegeven. Hierbij worden drie kleuren gehanteerd:

- **Groen** betekent dat er wordt voldaan aan de norm;
- **Oranje** betekent dat er beperkt wordt voldaan aan de norm;
- **Rood** betekent dat er niet wordt voldaan aan de norm.

Het volledige normenkader is te vinden in bijlage 1.

1.3 Activiteiten en afbakening

Activiteiten

In het onderzoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd.

- Analyse van documenten¹
- Interviews met besturen van stichtingen die de dorpshuizen beheren
- Interviews met ambtelijke medewerkers van de gemeente
- Vraagsessie met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad

Afbakening

Als het gaat om de analyse van het beleid en het informeren van de raad, kijken we naar de periode 2016-nu (vier jaar). Voor de analyse van benutting van de dorpshuizen en de financiële exploitatie is het verslagjaar 2019 uitgangspunt (van subsidieaanvraag tot en met verantwoording jaarverslag).

Relatie met lopend adviestraject

In 2019 is de gemeente De Ronde Venen begonnen met een adviestraject om beter zicht te krijgen op de dorpshuizen, een analyse te maken van de benutting van de dorpshuizen en op basis daarvan specifiek beleid ten aanzien van de dorpshuizen op te kunnen stellen. De gemeente heeft een extern adviesbureau ingehuurd (Adviesboog) om de analyse uit te voeren en een advies over het beleid te geven. De dorpshuizen zijn

¹ In bijlage 2 worden de bestudeerde documenten en geïnterviewde personen beschreven.

actief in dit traject betrokken en hebben overleggen met het adviesbureau, gemeente en elkaar gevoerd.

Ten tijde van de start van dit rekenkameronderzoek was dit traject nog onderweg, maar zijn de eindresultaten nog niet gepresenteerd aan de raad. KplusV – dat het rekenkameronderzoek heeft uitgevoerd – heeft inzicht gekregen in de tot nu geproduceerde (concept)stukken van het adviestraject en contact gehad met het uitvoerend adviesbureau. De stukken zijn gebruikt voor de analyse van de benutting en exploitatie, met de gesprekken is inzicht verkregen in de onderbouwing van de analyse van Adviesboog.

Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd.

- In hoofdstuk 2 wordt een eerste beeld gegeven van de dorpshuizen. Hierin worden de eigenschappen van de verschillende dorpshuizen beschreven.
- In hoofdstuk 3 gaan we in op het beleid ten aanzien van de dorpshuizen.
- Hoofdstuk 4 gaat in op het beheer en exploitatie van dorpshuizen. Hierin worden de activiteiten beschreven en gaan we in op de subsidie en financiële situatie van de stichtingen die de dorpshuizen beheren
- Hoofdstuk 5 gaat in op de verschillen en overeenkomsten (de zogeheten 'verschillenanalyse'). Hierin worden verschillen en overeenkomsten verder geduid.
- In hoofdstuk 6 gaan we in op de rol van de raad.
- In hoofdstuk 7 worden de conclusies en aanbevelingen beschreven.

De bijlagen bestaan uit:

- Bijlage 1: een overzicht van de vraagstelling en het normenkader
- Bijlage 2: een overzicht van geïnterviewde personen en geanalyseerde documenten
- Bijlage 3: een vergelijking van de financiën van de dorpshuizen

2 Beschrijving dorpshuizen

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de verschillende dorpshuizen. Dit overzicht geeft een beeld van de dorpshuizen en een eerste inzicht in verschillen en overeenkomsten.

2.1 De dorpshuizen

In de gemeente De Ronde Venen zijn de volgende dorpshuizen:

- De Boei (Vinkeveen)
- De Springbok (Den Hoef)
- De Vijf Bogen (Baambrugge)
- De Willisstee (Wilnis)
- Ons Streven (Amstelhoek)

De gemeente De Ronde Venen omvat meer dan vijf kernen. Niet elke kern heeft daarmee een dorpshuis.

De Boei

De Springbok

De Willisstee

De Vijf Bogen

Ons Streven

2.2 Schets deelaspecten

2.2.1 Eigenaar en locatie

De volgende tabel geeft een overzicht van de eigenaren van de dorpshuizen en de locaties.

Naam Dorpshuis	Eigenaar	Locatie
De Boei	Stichting Ons Dorpshuis	Vinkeveen
De Springbok	Stichting Dorpshuis De Springbok	De Hoef
De Vijf Bogen	Stichting Dorpshuis Baambrugge	Baambrugge
De Willisstee	Stichting Dorpscentrum Wilnis	Wilnis
Ons Streven	Buurtvereniging Amstelhoek	Amstelhoek

Tabel 1. Overzicht van de dorpshuizen, eigenaren en locatie

2.2.2 Eigendomdom gebouw en grond

Onderstaande tabel geeft de eigendomssituatie van het gebouw en de grond weer. De stichtingen en verenigingen zijn eigenaar van de gebouwen en daarmee volledig verantwoordelijk voor het onderhoud. De gemeente is – met uitzondering van De Vijf Bogen – eigenaar van de grond.

Naam Dorpshuis	Eigenaar gebouw	Eigenaar grond
De Boei	Stichting	Gemeente
De Springbok	Stichting	Gemeente
De Vijf Bogen	Stichting	Stichting
De Willisstee	Stichting	Gemeente
Ons Streven	Vereniging	Gemeente

Tabel 2. Overzicht eigenaren gebouwen en grond.

2.2.3 Gymzaal en horeca

Onderstaande tabel geeft aan welke voorzieningen er in de dorpshuizen zijn. Vier van de vijf dorpshuizen beschikken over een gymzaal, alleen Ons streven niet. De grootte van de dorpshuizen verschilt. We kunnen spreken van:

- de 'grotere dorpshuizen' (qua oppervlakte), bestaande uit De Boei en De Willisstee;
- de 'kleinere dorpshuizen', bestaande uit De Springbok, De Vijf Bogen;
- Ons Streven is qua oppervlakte klein, en zien we als een aparte categorie (omdat deze geen subsidie ontvangt van de gemeente).

Vier van de vijf dorpshuizen hebben een volledige horecaverunning². Vier dorpshuizen hebben een gymzaal, waarbij in De Boei en De Willisstee sprake is van meerdere gymzalen.

Naam Dorpshuis	Gymzaal	Oppervlakte	Horecaverunning	Commerciële horeca
De Boei	Ja	ca. 3.512 m ²	Volledig	Ja ³
De Springbok	Ja	ca. 780 m ²	Beperkt	Nee
De Vijf Bogen	Ja	ca. 1.004 m ²	Volledig	Ja

² Bij een beperkte horecaverunning is het verboden bij bruiloften, recepties of andere commerciële activiteiten de horeca-uitbating te organiseren. Horeca is dan alleen beschikbaar voor niet-commerciële activiteiten.

³ Ten tijde van het onderzoek is de horeca in De Boei gewijzigd. Bij aanvang van het onderzoek was er nog sprake van niet commerciële horeca, inmiddels is er sprake van commerciële horeca in De Boei.

De Willisstee	Ja	ca. 2.900 m2	Volledig	Ja
Ons Streven	Nee	ca. 345 m2	Volledig	Ja

Tabel 3. Overzicht voorzieningen. Bron gegevens: SWOT analyse Adviesboek 2020.

2.2.4 Subsidie

Vier van de vijf dorpshuizen ontvangen subsidie – Ons Streven ontvangt geen subsidie. De hoogte van de subsidie varieert van € 13.000 voor De Springbok tot € 154.030 voor De Boei (in 2019). Omtrent de hoogte van de subsidies zijn in het verleden verschillende afspraken gemaakt met de dorpshuizen. Onderstaande tabel geeft een overzicht.

Naam Dorpshuis	Subsidie	€ in 2019	Op-/afbouw
De Boei	Ja	€ 154.030	O.b.v. prognose jaarlijkse verplichtingen + jaarlijkse indexatie
De Springbok	Ja	€ 13.000	Vast bedrag zonder indexatie
De Vijf Bogen	Ja	€ 18.620	Afbouw naar € 0 in dec. 2026
De Willisstee	Ja	€ 145.000	Vast bedrag zonder indexatie
Ons Streven	Nee	-	n.v.t.

Tabel 4. Overzicht subsidierelatie. Bron: Jaarrekeningen dorpshuizen 2019 en interviews dorpshuizen.

2.2.5 Bestuur, personeel en vrijwilligers

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal bestuursleden, personeel (bijvoorbeeld schoonmaak en beheer) en het aantal vrijwilligers.

Naam Dorpshuis	Aantal leden bestuur	Personeel	Vrijwilligers
De Boei ⁴	4 personen	Ja	5 (incl. 2 bestuursleden)
De Springbok	4 personen + raad van advies van 6 personen	Nee	12 tot 14 vast & circa 25 ad hoc
De Vijf Bogen	6 personen	Ja	40
De Willisstee	3 personen	Ja	3
Ons Streven	7 personen	Nee	Circa 85 ⁵

Tabel 5. Overzicht personeelsituatie. Bron: jaarrekening dorpshuizen 2019 en interviews dorpshuizen.

⁴ Deze tabel geeft de situatie per 2019 weer. Ten tijde van het onderzoek is de situatie in de Boei gewijzigd: de horeca is vercommercialiseerd en het aantal personeelsleden in dienst van de stichting is teruggebracht tot één persoon.

⁵ Dit zijn de leden van de vereniging

3 Beleid

In dit hoofdstuk gaan we in op het gemeentelijk beleid omtrent de dorpshuizen. In paragraaf 3.1 geven we een beschrijving van het beleid zoals dat in verschillende beleidsdocumenten geformuleerd is, dat vervolgens in 3.2 geanalyseerd wordt. In 3.3 geven we een toelichting op het beleid, met inzichten die in de gesprekken zijn opgedaan. In 3.4 wordt ingegaan op de doorontwikkeling van het beleid, dat rond 2018 gestart is. In 3.5 wordt op basis van de analyse van de documenten en gesprekken een typering van het beleid gegeven. Beoordeling van de normen vindt in paragraaf 3.6 plaats.

3.1 Beschrijving beleid

In deze paragraaf worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord.

1. Beleid

- a) In welke documenten wordt het beleid ten aanzien van dorpshuizen geformuleerd?
- b) Op welke wijze en waarvoor zouden de dorpshuizen volgens de gemeente en haar (welzijns-)partners moeten worden gebruikt?

Documenten

Het beleid ten aanzien van dorpshuizen kent verschillende deelaspecten en wordt in verschillende beleidsdocumenten beschreven. De volgende beleidsdocumenten zijn leidend:

- Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2017
- Nota Integraal Accommodatiebeleid 2013
- Coalitieakkoord 2018

Daarnaast hebben we onderzocht in hoeverre de dorpshuizen benoemd worden in het beleid omtrent jeugd, welzijn, participatiewet, sport en kunst en cultuur⁶. In de 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegingbeleid Samen Sterker 2013-2016' wordt de rol van dorpshuizen in het sportbeleid benoemd, in de andere beleidsnota's wordt niet ingegaan op de rol van dorpshuizen en hun mogelijke invulling van het beleid.

Typering beleid

Bijlage 3 geeft een uitgebreid overzicht van de geanalyseerde documenten en het beleid dat daarin geformuleerd is. Samenvattend is het beleid zoals beschreven in de geanalyseerde beleidsstukken als volgt te typeren:

- de gemeente beoogt voldoende voorzieningen in de verschillende kernen, waar activiteiten georganiseerd kunnen worden;
- in de kernen waar de dorpshuizen zijn, vervullen de dorpshuizen (naast andere bestaande voorzieningen) deze rol;
- deze dorpshuizen zijn ontmoetingsplekken en versterken lokale sociale netwerken;
- de besturen van de stichtingen die eigenaar zijn, zijn verantwoordelijk voor het beheer en exploitatie. Zij hebben met name een faciliterende rol: door beheer en

⁶ We hebben hiervoor de documenten 'Beleidsnota Participatiewet', 'Beleidsplan jeugd 2015-2016', 'Jeugdbeleidsplan 2020-2026', 'Uitvoeringsnota Sport- en bewegingbeleid 2013-2016', 'Nota Kunst en Cultuur 2014-2018' en 'Beleidsnota Kunst, cultuur en cultuurhistorie 2019-2022'.

exploitatie worden activiteiten mogelijk gemaakt, de besturen organiseren zelf geen activiteiten.

- Activiteiten worden georganiseerd door verenigingen (op het gebied van sport, muziek, cultuur etc.)
- de toegang tot de dorpshuizen dient laagdrempelig te zijn;
- de voorzieningen worden optimaal gebruikt.

De rol en bijdrage van de dorpshuizen aan het beleid omtrent jeugd, welzijn, Participatiewet, kunst en cultuur is niet in beleidsstukken geformuleerd. Alleen op het gebied van sport en gymnastiek wordt de rol van de dorpshuizen benoemd.

3.2 Samenhang in beleid

De volgende onderzoeksvraag wordt beantwoord in deze paragraaf.

1. Beleid

- c) Is er sprake van samenhang in het beleid ten aanzien van dorpshuizen en beleidsterreinen waarin zij een rol spelen?

Samenhang in nota's

Hoewel de beleidsdoelstellingen in de nota's Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2017, Nota Integraal Accommodatiebeleid en het Coalitieakkoord algemeen verwoord zijn en op verschillende manieren geformuleerd worden, zijn deze over het algemeen congruent: de doelstellingen en uitgangspunten komen overeen en spreken elkaar niet tegen. Daarbij zijn er verschillende vaststellingen omtrent de dorpshuizen (bijvoorbeeld: er is sprake van een lage bezetting, er wordt niet gestuurd op prestaties) die in meerdere documenten terugkeren.

Samenhang en verschil tussen kernen

In de geanalyseerde documenten wordt geen specifiek beleid voor verschillende dorpshuizen in verschillende kernen geformuleerd. Het beleid impliceert maatwerk: wanneer er in een specifieke kern behoefte is aan bepaalde activiteiten en waaraan dorpshuizen als voorziening een bijdrage kunnen leveren, zijn de dorpshuizen de plekken waar daarvoor ruimte wordt geboden.

Samenhang met aangrenzende beleidsterreinen

In de documentstudie hebben we onderzocht in hoeverre de dorpshuizen benoemd worden in het beleid omtrent jeugd, welzijn, participatiewet, sport en kunst en cultuur⁷. In deze nota's worden de dorpshuizen of hun rol in de bijdrage van het behalen van beleidsdoelen van deze terreinen niet of nauwelijks benoemd; alleen in de 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegingbeleid Samen Sterker 2013-2016' wordt de rol van dorpshuizen en beleidsmatige inzet omtrent het versterken van beheer en exploitatie genoemd. Er wordt echter niet aangegeven welke maatschappelijke bijdrage of activiteit wordt verwacht.

⁷ We hebben hiervoor de documenten 'Beleidsnota Participatiewet', 'Beleidsplan jeugd 2015-2016', 'Jeugdbeleidsplan 2020-2026', 'Uitvoeringsnota Sport- en bewegingbeleid 2013-2016', 'Nota Kunst en Cultuur 2014-2018' en 'Beleidsnota Kunst, cultuur en cultuurhistorie 2019-2022'.

3.3 Toelichting bij beleid

Gesprekken met ambtelijke medewerkers gemeente

In de gesprekken met ambtelijke medewerkers van de gemeente wordt aangegeven dat het beleid ten aanzien van de dorpshuizen in verschillende documenten beschreven is. Er is geen sprake van één document waarin een 'dorpshuizenbeleid' is uitgeschreven.

In de gesprekken is aangegeven dat de gemeente beoogt voldoende maatschappelijke voorzieningen in de verschillende kernen te willen hebben. Dit betreffen plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten georganiseerd kunnen worden. Het is daarbij van belang dat de voorziening laagdrempelig is – zo worden sociale netwerken versterkt en worden de gemeenschappen in de verschillende kernen lokaal verbonden.

Deze voorzieningen kunnen bestaan uit dorpshuizen, maar ook bibliotheken en sportaccommodaties kunnen deze rol vervullen. Er wordt aangegeven dat in de kernen waar de dorpshuizen zich bevinden, de dorpshuizen de voorzieningen zijn die ruimte voor (het organiseren van) activiteiten mogelijk maken en daarmee gemeenschappelijke verbinding kunnen versterken.

In de gesprekken is aangegeven dat er op incidentele basis wordt gesproken met andere maatschappelijke partners over de invulling van de dorpshuizen, zoals welzijnsorganisaties, bibliotheken en verenigingen. Deze gesprekken richten zich met name op de benutting van de dorpshuizen en het verkennen van mogelijkheden om voorzieningen samen te voegen of gezamenlijk onder te brengen in één pand (dorpshuis ofwel andere voorziening).

Gesprekken met besturen

De besturen van de stichtingen geven aan dat er geen centraal en op papier vastgelegd beleid is op basis waarvan de gemeente stuurt. De afspraken die gemaakt zijn omtrent subsidie, komen voort uit afspraken uit het verleden. De besturen geven aan meer met gemeente in gesprek te willen gaan om gezamenlijk beleid op te formuleren en hier uitvoering aan te geven. Ook zouden de besturen graag zien dat er periodiek overleg plaatsvindt, waarin de vraagstukken van de besturen kunnen worden geagendeerd en op basis waarvan het beleid doorlopend waar nodig geactualiseerd wordt. Uit de gesprekken met de besturen ontstaat het beeld dat de besturen het eens zijn met het beleid zoals dat in de verschillende stukken is geformuleerd, maar dat hier in de praktijk weinig invulling aan gegeven wordt. Het ontbreken van concreet beleid maakt ook dat er weinig dialoog over voortgang en prestaties plaatsvindt. De verbinding met de gemeente heeft vooral een voornamelijk ad-hoc-karakter.

3.4 Doorontwikkeling beleid

Rond 2018 is er begonnen met een doorontwikkeling van het beleid. Aanleiding hiervoor was de doorlopende vraagstukken rondom De Boei. Dit dorpshuis had problemen met het onderhoud en de bezettingsgraad van het pand en de bezetting van het bestuur. De gemeente heeft toen een actieve rol gespeeld om de problemen met De Boei op te lossen.

Uit dit traject ontstond het beeld dat de (problematiek rondom) De Boei niet op zichzelf stond: er zou een meer algehele visie op de dorpshuizen moeten komen. Zodoende is

het onderwerp ook op de agenda van het huidige college gekomen, dat een visie wilde ontwikkelen. Op basis hiervan heeft een extern bureau (gestart in 2019) een analyse van de sterktes en zwaktes van de dorpshuizen gemaakt. Op basis van deze analyse is een advies opgesteld. Na afronding van het huidige Rekenkameronderzoek wordt dit adviestraject vervolgd.

3.5 Beoordeling normen

In deze paragraaf worden de bevindingen afgezet tegen de normen. Per norm wordt een toelichting gegeven.

Vraag	Norm
1a	Het is helder beschreven welk gebruik van de dorpshuizen de gemeente voor ogen heeft, dat aansluit op de sociaal maatschappelijke agenda.

De doelen in de beleidsnota's zijn veelal van algemene aard en geven op hoofdlijnen richting aan het beleid. Deze zijn congruent en sluiten aan op de sociaal maatschappelijke agenda.

In geen van de beleidsdocumenten wordt gespecificeerd wat voor activiteiten er in de dorpshuizen plaats dienen te vinden, voor welke doelgroepen de dorpshuizen beschikbaar dienen te zijn⁸, wat de beoogde bezetting dient te zijn, welke activiteiten gesubsidieerd worden en welke niet en welke prestaties de dorpshuizen dienen te leveren. De gemeente geeft dit (zowel in de stukken als in de gesprekken) zelf ook aan en heeft actie ondernomen om het beleid verder te specificeren.

Vraag	Norm
1a	Er is duidelijke afstemming tussen de gemeente en haar partners over het gebruik van de dorpshuizen.

Op incidentele basis zijn er gesprekken met andere partners (welzijnsorganisaties, bibliotheken, verenigingen) over de rol van de dorpshuizen en mogelijkheden met betrekking tot het versterken van de rol van verschillende voorzieningen. De gemeente houdt wel 'feeling' met de vraagstukken waar de partners mee zitten, maar de gesprekken vinden niet op structurele basis plaats. De gemeente voert geen actief flankerend beleid waarbij maatschappelijke organisaties 'gedwongen' worden samen op te trekken.

Vraag	Norm
1b	Er is sprake van een samenhangend beleid dat, waar nodig, is toegespitst op het specifieke karakter van de desbetreffende kern (kernenbeleid).

Hoewel het beleid niet concreet is, zien we wel dat er een mate van samenhang is in het beleid. Uit de gesprekken blijkt ook dat verschillende medewerkers van de gemeente en de besturen van de stichtingen - los van elkaar - dezelfde rol toebedelen aan de dorpshuizen: de stichtingen worden gesubsidieerd voor het beheer van de dorpshuizen, waarmee ruimte voor maatschappelijke activiteiten mogelijk gemaakt wordt.

⁸ In de meeste stukken wordt alleen genoemd: 'jongeren en ouderen'

Er is geen expliciet beleid geformuleerd ten aanzien van het karakter van specifieke kernen, maar hier wordt in de praktijk ruimte voor gelaten. Als er in de kernen behoefte is aan specifieke voorzieningen, dan kunnen dorpshuizen daar invulling aan geven.

Vraag	Norm
1c	Er zijn in het beleid concrete uitgangspunten voor de exploitatie (maatschappelijke doelen, benutting, aard en omvang van de activiteiten, kosten en inkomsten) van dorpshuizen geformuleerd.

Er zijn geen concrete uitgangspunten in het beleid voor de exploitatie van dorpshuizen geformuleerd. Uitgangspunten over maatschappelijke doelen, benutting, aard en omvang van de activiteiten en kosten en inkomsten worden alleen op hoofdlijnen beschreven. De beoordeling van de exploitatie en de daarmee samenhangende subsidieomvang vindt niet plaats op basis van concrete uitgangspunten in het beleid, maar zijn vooral historisch bepaald.

Vraag	Norm
1c	Deze uitgangspunten zijn congruent in de verschillende beleidsdocumenten geformuleerd.

De – algemeen verwoorde - uitgangspunten zijn wel congruent: ze spreken elkaar niet tegen. Uit de gesprekken blijkt dat verschillende medewerkers van de gemeente en de besturen van de stichtingen dezelfde visie op het gebruik van de dorpshuizen hebben. Hierbij maken we wel de kanttekening dat deze visie – zo blijkt ook uit de beoordeling van de vorige norm – algemeen is en op hoofdlijnen in de beleidsstukken geformuleerd is.

4 Beheer en Exploitatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het beheer en de exploitatie. In paragraaf 4.1 worden de activiteiten en bezetting beschreven, in 4.2 de financiën en de relatie met de hoogte van de subsidie. In 4.3 wordt ingegaan op het subsidieverleningsproces en de sturing en beoordeling door de gemeente. In 4.4 geven we een samenvattende analyse van de verschillende deelaspecten, op basis waarvan de beoordeling van de feitelijke situatie ten opzichte van onze normen in 4.5 plaatsvindt.

4.1 Activiteiten en bezetting

2. Beheer en Exploitatie

- a) Hoe worden de dorpshuizen nu gebruikt en welke middelen worden daarvoor ingezet?

4.1.1 Beschrijving activiteiten

In grote lijnen worden de volgende type activiteiten in de dorpshuizen georganiseerd:

- sociaal-culturele activiteiten en ontmoeting;
- horeca;
- sport en gymnastiek;
- vaste verhuur (voor lokale verenigingen, stichtingen en bedrijven);
- incidentele sociaal-culturele en commerciële zaalverhuur voor bijeenkomsten en evenementen;

De mate waarin deze activiteiten georganiseerd worden, verschillen per dorpshuis. In het dorpshuis Ons Streven is bijvoorbeeld geen gymzaal, in De Springbok is er geen verhuur voor commerciële activiteiten. Onderstaande tabel geeft – op basis van de gesprekken en bestudeerde documenten – een overzicht van de verschillende activiteiten die in de dorpshuizen georganiseerd worden.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons streven
Sociale en culturele activiteiten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja (voor leden)
Horeca	Commercieel	Niet commercieel	Commercieel	Commercieel	Commercieel
Sport en gym	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Vaste verhuur	Ja (diverse partijen)	Ja (toneelvereniging)	Ja (kinderdagverblijf)	Ja (yoga en buurtkamer)	Ja (sociaal- culturele activiteiten)
Commerciële verhuur zalen	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja
Overige voorzieningen	Schietbaan Peuterspeelzalen				

Tabel 6. Overzicht type activiteiten per dorpshuis.

Sociale en culturele activiteiten en ruimte voor ontmoeting

In alle dorpshuizen worden sociale en culturele (en deels commerciële) activiteiten georganiseerd. De besturen van de stichtingen hebben een faciliterende rol: door beheer van de panden wordt de mogelijkheid voor het organiseren van activiteiten mogelijk gemaakt. De activiteiten worden georganiseerd door inwoners, verenigingen en instellingen. Hierbij kan gedacht worden aan kaartmiddagen en -avonden, spelletjesmiddagen en -avonden, en (bij enkele dorpshuizen) biljart. De horeca en buurtkamers zorgen voor algemene inloop voor inwoners, waarmee laagdrempelige ontmoetingen mogelijk zijn.

Horeca

In alle dorpshuizen is er sprake van een horecagelegenheid. In De Springbok is er geen commerciële horeca, maar staat de horeca uitsluitend ten dienste van de gebruikers van de dorpshuizen. De Willisstee en De Boei hebben de horeca verpacht⁹. De Vijf Bogen en Ons Streven hebben de horeca in eigen beheer. Bij de Boei, de Willestee, De Vijf bogen en Ons Streven is sprake van een volledige horecavergunning.

Sport en gymnastiek

Voor het faciliteren van gym voor scholen ontvangen de dorpshuizen een onderwijsvergoeding. De hoogte van de onderwijsvergoeding is gebaseerd op vaste (genormeerde) vergoedingen gerelateerd aan het aantal uren en omvang van de klassen die gebruik maken van de gymzaal. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hoogte van de onderwijsvergoeding.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons streven
Onderwijsvergoeding	€ 21.384	€ 1.879	€ 3.758	€ 28.351	€ -

Tabel 7. Hoogte onderwijsvergoeding per dorpshuis. Bron: Jaarverslagen dorpshuizen 2019.

Vaste en commerciële verhuur

De dorpshuizen kennen enkele vaste huurders: de zalen worden periodiek verhuurd voor partijen als de toneelvereniging, koren en yogaclub¹⁰. De zalen in de dorpshuizen zijn ook commercieel te verhuren, voor bruiloften en partijen en zakelijke bijeenkomsten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de sociale en commerciële tarieven waartegen een ruimte gehuurd kan worden. Te zien is dat de tarieven per buurthuis zeer verschillen; de sociale tarieven lopen uiteen van €16,50 tot € 150 per dag per zaal.

⁹ Met ingang van het vierde kwartaal van 2020 heeft De Boei de horeca eveneens verpacht aan dezelfde pachter als de pachter van De Willisstee.

¹⁰ De Boei beschikt over een schietbaan en peuterspeelzalen. Deze voorzieningen worden niet of nauwelijks gebruikt. In De Vijf Bogen zit kinderdagverblijf Kidswereld.

Naam Dorpshuis	Sociale tarieven	Commerciële tarieven
De Boei	€21 tot €110,- per dagdeel voor zaal € 75 per dagdeel voor kleine zaal	€45,- tot €180,- per dagdeel per ruimte
De Springbok	€ 120 per dagdeel voor grote/ gymzaal € 180 per dagdeel voor hele gebouw	Alleen sociaal tarief
De Vijf Bogen	€ 29,75 per dagdeel per zaal	€ 35 tot € 40 per dagdeel per zaal
De Willisstee	€16,50 tot €69,50 per dagdeel per zaal	Voor de grote zaal zijn er €50 aan servicekosten bovenop het sociaal tarief
Ons Streven	€150 per dagdeel per zaal Korting voor leden	Alleen sociaal tarief

Tabel 8. Tarieven zaalverhuur. Bron: gesprekken met besturen, analyse Adviesboog en websites dorpshuizen.

4.1.2 Beschrijving bezetting

In hoeverre worden de beschikbare zalen en ruimtes nu gebruikt? Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bezetting in 2019¹¹. Het percentage geeft aan in hoeverre de beschikbare zalen en ruimtes gebruikt worden (in tijd). Ter illustratie: het getal 20% geeft aan dat in 20% van de beschikbare uren in 2019 de zalen daadwerkelijk gebruikt zijn.

Naam Dorpshuis	Ochtend	Middag	Avond	Gymzalen
De Boei	10 %	10 %	25 %	90 %
De Springbok	20 %	40 %	60 %	100% (avond) 20% (overdag)
De Vijf Bogen	10 %	20 %	50 %	60 %
De Willisstee	20 %	20 %	50 %	90 %
Ons streven	0 %	20 %	50 %	n.v.t.

Tabel 9. Bezetting dorpshuizen.

In algemene zin is te stellen dat de bezetting in de ochtend en middag relatief beperkt is: de zalen en ruimtes worden circa 10% - 20% van de beschikbare tijd gebruikt, met een uitschieter naar 40% voor De Springbok in de middagen. In de avonden is de bezetting gemiddeld, met een bezetting van circa 50%. De bezetting van de gymzalen is over het algemeen hoog: deze worden zowel door scholen als sportverenigingen goed gebruikt.

4.1.3 Toelichting activiteiten en bezetting

In de gesprekken met de gemeente en besturen van stichtingen is aangegeven dat het met name oudere inwoners (60+) zijn die gebruik maken van de dorpshuizen en deelnemen aan de activiteiten. Er zijn weinig tot geen activiteiten die zich richten op andere doelgroepen zoals jongeren.

Uit de gesprekken met dorpshuizen en ambtelijke medewerkers en de bestudeerde documenten blijkt dat de gymzalen een veelgebruikte voorziening zijn. Hoewel het hebben van minimaal één gymzaal per kern geen expliciet doel van het beleid is, zijn dorpshuizen en gemeente positief over de bezetting van de gymzalen. Wel geeft de gemeente en dorpshuizen aan dat de kwaliteit van de gymzalen per dorpshuis verschilt. De gymzaal van De Boei wordt (door de beherende stichting als door geïnterviewde medewerkers van de gemeente) gekwalificeerd als verouderd.

¹¹ Bron: SWOT-analyse Adviesboog, 2020.

Zoals in de vorige paragraaf aangegeven, is de bezetting in de ochtenden en middagen over het algemeen beperkt. Dit is overeenstemming met het landelijk beeld dat bij ons bekend is: de bezetting overdag is in dorpshuizen in andere gemeenten ook relatief beperkt.

Verder geven de besturen van De Boei, De Springbok en De Willisstee aan dat er problemen zijn met de continuïteit van de besturen zelf. Deze besturen hebben moeite om nieuwe (jonge) leden aan te trekken en hebben in sommige gevallen te maken met langdurig openstaande vacatures die niet vervuld worden. De besturen van De Vijf Bogen en Ons Streven geven aan dat er een mix is van jong en oud en dat het continuïteitsvraagstuk van het bestuur in mindere mate speelt.

4.2 Financiën en relatie met subsidie

De volgende onderzoeksvraag wordt in deze paragraaf beantwoord.

2. Beheer en Exploitatie

- b) Wat is bij de dorpshuizen de verhouding tussen eigen inkomsten en gemeentelijke subsidie?

4.2.1 Opbrengsten

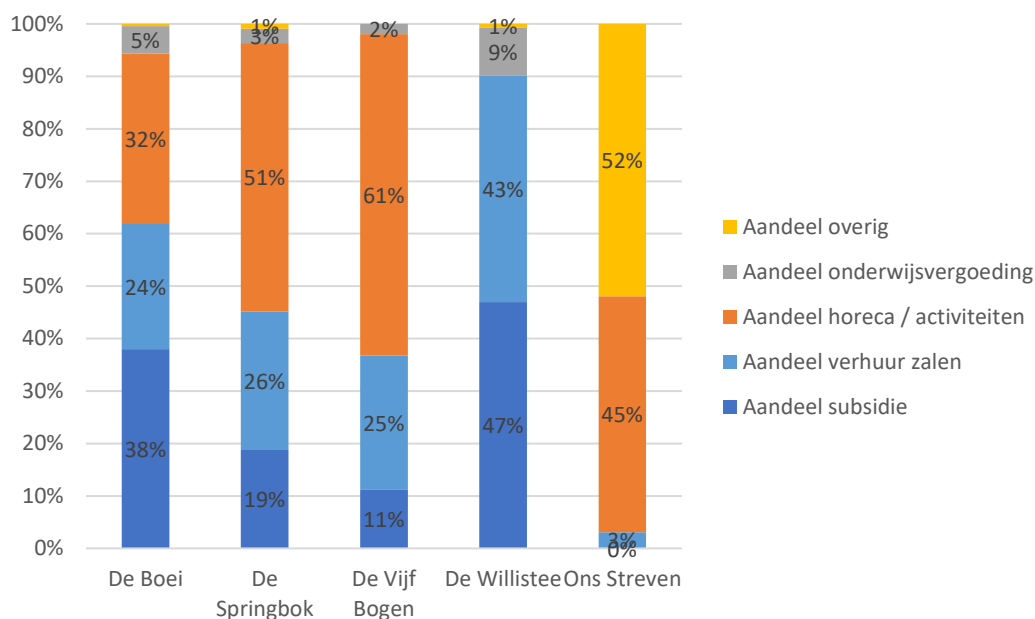
In de volgende tabel zijn de inkomsten uitgesplitst. Hiermee wordt weergegeven wat het aandeel van de inkomsten is per dorpshuis.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Aandeel verhuur zalen	24%	26%	26%	43%	3%
Aandeel horeca/ activiteiten	33%	51%	61%	0%	45%
Aandeel onderwijsvergoeding	5%	3%	2%	9%	0%
Aandeel overig ¹²	0%	1%	0%	1%	52%
Aandeel subsidie	38%	19%	11%	47%	0%

Tabel 10. Verhouding inkomsten en subsidie dorpshuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpshuizen, bewerking KplusV.

In de volgende figuur worden deze verhoudingen visueel weergegeven.

¹² De inkomsten van Ons Streven bestaan hier grotendeels uit de contributie van de leden.

Figuur 1. Verhouding opbrengsten en subsidie dorpsuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpsuizen, bewerking KplusV.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hoogte van de subsidie en de verhouding tussen inkomsten en subsidie in het jaar 2019.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Subsidie	€ 154.030	€ 13.000	€ 21.546	€ 145.000	€ -
Aandeel inkomsten	62%	81%	89%	53%	100%
Aandeel subsidie	38%	19%	11%	47%	0%

Tabel 11. Verhouding inkomsten en subsidie dorpsuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpsuizen, bewerking KplusV.

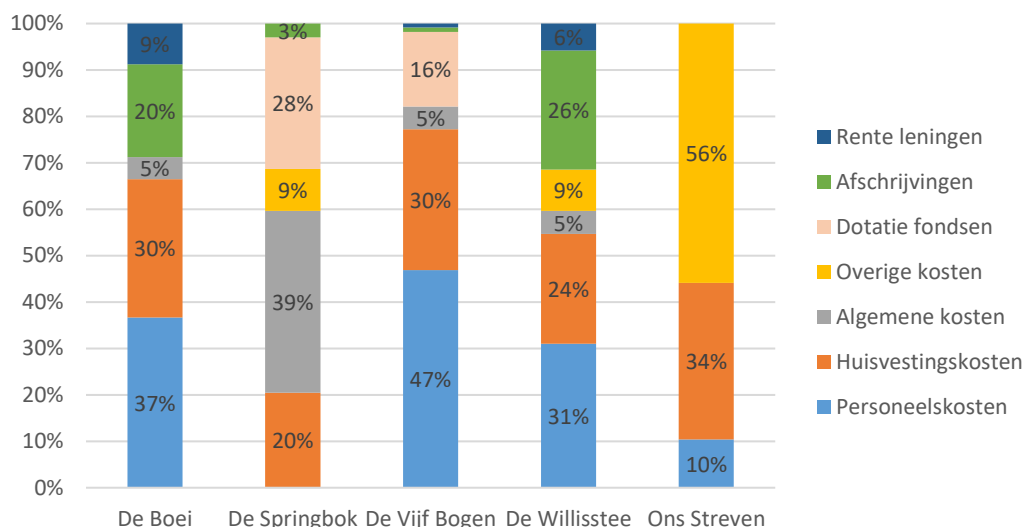
4.2.2 Kosten

De volgende tabel geeft een overzicht van de verhouding van de kosten die gemaakt worden.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Personeelskosten	37%	0%	47%	31%	10%
Huisvestingskosten	30%	20%	30%	24%	34%
Algemene kosten	5%	39%	5%	5%	0%
Overige kosten	0%	9%	0%	9%	56%
Dotatie fondsen	0%	28%	16%	0%	0%
Afschrijvingen	20%	3%	1%	26%	0%
Rente leningen	9%	0%	1%	6%	0%

Tabel 12. Verhouding kosten dorpsuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpsuizen, bewerking KplusV.

In de volgende figuur zijn de verhouding van de kosten gevisualiseerd.

Figuur 2. Verhouding kosten dorpshuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpshuizen, bewerking KplusV.

Belangrijkste kostenposten zijn huisvestingskosten en personeelskosten. Onder 'algemene kosten' wordt verstaan de kosten die samenhangen met accountants en advieskosten, verzekeringen en kantoorkosten (automatisering/telefonie/ klein onderhoud e.d.). Onder overige kosten vallen de restposten die per instelling verschillend kunnen zijn en dus nagenoeg niet onderling vergelijkbaar zijn. Bij Ons Streven gaat het bijvoorbeeld om 'overboeking spaargelden en giften'. Bij de Willisstee gaat het bijvoorbeeld aan onderhoud inventaris.

Wat verder opvalt is dat De Springbok en De Vijf Bogen een deel van hun inkomsten doteren aan fondsen (balanspost voorzieningen). Dit betekent dat deze dorpshuizen een deel van hun inkomsten reserveren voor toekomstige uitgaven en in hun voorzieningen toevoegen (zie ook volgende paragraaf). De andere dorpshuizen doen dit niet¹³. Dit is geen bewuste keuze van de andere dorpshuizen, maar noodgedwongen omdat zij de exploitatie ruimte voor dotaties niet kunnen dragen.

4.2.3 Resultaat opbrengsten en kosten

De volgende tabel geeft een overzicht van de resultaten voor en na subsidie. De resultaten zijn de opbrengsten minus de kosten.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Resultaat voor subsidie	€ - 164.853	€ -5.817	€ -22.819	€ -151.822	€ - 4.568
Hoogte Subsidie	€ 154.030	€ 13.000	€ 21.546	€ 145.000	€ -
Resultaat na Subsidie	€ -10.823	€ 7.183	€ -1.273	€ - 6.822,0	€ - 4.568

Tabel 13. Resultaten voor en na subsidie dorpshuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpshuizen, bewerking KplusV.

¹³ Ons Streven werkt als vereniging met een kasboekstelsel en niet met een balans. Dit is mogelijk omdat de vereniging geen subsidie ontvangt en de boekhouding naar eigen inzichten inricht. De vereniging is niet verplicht om een jaarrekening op te stellen.

Te zien is dat vier dorpshuizen een negatief resultaat hebben: er zijn meer kosten dan opbrengsten. Met de subsidie wordt het negatieve resultaat teruggebracht. Dit betekent dat de subsidie noodzakelijk is om de exploitatiebegroting rond te krijgen: zonder subsidie zouden de vier dorpshuizen een onaanvaardbaar hoog tekort kennen op hun exploitatiebegroting. Het exploitatieresultaat wordt onttrokken aan het eigen vermogen van de stichtingen. Hier wordt in de volgende paragrafen nader op ingegaan.

4.2.4 Dotatie onderhoud en balanspositie

De balansrekening van de stichtingen die de dorpshuizen beheren zijn geanalyseerd¹⁴. Hieruit volgt het volgende beeld.

Dotatie onderhoud

Het is goed gebruik om voor een duurzame instandhouding van de gebouwen een onderhoudsfonds te vormen waar vanuit de exploitatie jaarlijks wordt gedoteerd. Wordt een dergelijk fonds niet gevormd en is de eigen vermogenspositie gering of negatief, dan kan (groot) onderhoud niet worden uitgevoerd, hetgeen uiteindelijk de continuïteit in de bedrijfsvoering ernstig ondermijnt¹⁵. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de onderhoudsstatus van de panden, het niveau van de onderhoudsreserve en of er gedoteerd is aan het onderhoudsfonds in 2019¹⁶.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Status pand	Verouderd	Goed	Goed	Goed	Goed
Niveau onderhoudsreserve	Geen	Voldoende	Laag	Laag	Voldoende
Dotatie aan onderhoudsfonds in 2019	Nee	Ja	Ja	Nee	Onbekend

Tabel 14. Indicatie status gebouw en aanwezigheid onderhoudsreserve. Bron: interviews en jaarverslagen dorpshuizen 2019, bewerking KplusV.

Kijken we naar het niveau van de onderhoudsreserve, dan is deze voor de dorpshuizen laag of voldoende. De onderhoudsreserve van de vier geanalyseerde balansen is in 2019 onder de € 100.000. Dit terwijl intensief onderhoud (bijvoorbeeld een reparatie of vervanging aan een dak of vloer van een gymzaal) enkele tonnen kan kosten.

De Boei heeft te maken met een ontoereikende onderhoudsreserve. Vanuit de exploitatie kunnen niet voldoende middelen gedoteerd worden aan het onderhoudsfonds. Dit in een situatie waar het gebouw groot en gedateerd is. Investeringsruimte voor onderhoud en verduurzaming is er niet.

¹⁴ Ons Streven heeft geen balans. De vereniging werkt met het kasboekprincipe en onderhoud het gebouw op basis van zelfwerkzaamheid met behulp van de lokale gemeenschap en ondernemers. Door de beperkte omvang van de accommodatie is dit een beproefde werkwijze gebleken. Het niveau van het onderhoudsreserve van Ons Streven is een inschatting op basis van het gesprek met het bestuur van de stichting dat het pand beheert en de informatie beschikbaar gesteld door Adviesboog.

¹⁵ Om een volledige inschatting te maken van het niveau van de onderhoudsreserve, is het nodig om de onderhoudsreserve af te zetten tegen de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP), waarin de onderhoudskosten op lange termijn zijn weergegeven. De Springbok beschikt over een MJOP, De Boei beschikt over een MJOP. De overige dorpshuizen hebben geen MJOP. Voor onze analyse hebben we de balans geanalyseerd (inclusief onderhoudsreserve en andere voorzieningen) en deze afgezet tegen de informatie die uit de interviews met de besturen, ambtelijke medewerkers gegeven is en de documentatie die door Adviesboog beschikbaar is gesteld. In de gesprekken en documenten wordt op hoofdlijnen de onderhoudsstatus van het pand en toekomstig onderhoud beschreven. Op basis hiervan hebben we een kwalitatieve inschatting gemaakt van de toereikendheid van de onderhoudsfondsen.

¹⁶ Ons Streven vormt een uitzondering. De vereniging werkt met het kasboekprincipe en onderhoud het gebouw op basis van zelfwerkzaamheid met behulp van de lokale gemeenschap en ondernemers. Door de beperkte omvang van de accommodatie is dit een beproefde werkwijze gebleken.

Bij De Willisstee is sprake van onvoldoende middelen voor groot onderhoud. Door een te krappe exploitatie is geen ruimte geweest om in 2019 in het onderhoudsfonds te doteren. Mogelijkheden tot verduurzaming worden gezocht, maar lijken door beperkte middelen (nog) niet haalbaar.

Het gebouw van De Vijf Bogen is goed onderhouden en in 2013 grotendeels gemoderniseerd. Volgens het bestuur dient de gymzaal gerenoveerd te worden, maar zijn hier geen financiële middelen voor. In 2019 zijn 220 zonnepanelen op het dak geplaatst (gefinancierd door een coöperatie, die het dak gebruikt tegen een huurvergoeding).

De Springbok en Ons Streven lijken te beschikken over voldoende middelen voor onderhoud. De Springbok doteert al jaren een vast bedrag aan het onderhoudsfonds, die door het bestuur als toereikend wordt gekwalificeerd. De onderhoudskosten van Ons Streven zijn beperkt, doordat het onderhoud grotendeels door leden van de vereniging worden uitgevoerd.

Eigen vermogen

De eigen vermogenspositie van De Boei, De Springbok en De Willisstee zijn zorgelijk laag. Het eigen vermogen van De Boei en De Springbok is negatief. Het eigen vermogen van De Willisstee is wel positief, maar zeer beperkt (onder de € 20.000).

Een objectieve manier om de balanspositie weer te geven en de dorpshuizen te vergelijken, is te kijken naar de solvabiliteit¹⁷. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de solvabiliteit exclusief en inclusief voorzieningen (hiermee bedoelen we voorzieningen in de boekhoudkundige termen, als post op de begroting).

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Solvabiliteit (excl. voorz.)	-1%	-9%	40%	3%	n.b.
Solvabiliteit (incl. voorz.)	8%	42%	66%	22%	n.b.

Tabel 15. Solvabiliteit dorpshuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpshuizen, bewerking KplusV.

Bedrijfseconomisch gezien is een solvabiliteit tussen de 25% en 40% wenselijk. De Boei en De Willisstee liggen (ook wanneer de voorzieningen worden meegerekend) onder deze norm. De Springbok heeft een negatieve solvabiliteit exclusief voorzieningen, maar beschikt over enkele fondsen, waarmee de solvabiliteit 42% is. De solvabiliteit van De Vijf Bogen is goed.

¹⁷ Solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen (openstaande schulden). De solvabiliteit geeft een indicatie van de mogelijkheid om aan betalingsverplichtingen te voldoen.

WOZ-waarde

De dorpshuizen hebben ook te maken met een stijgende OZB-belasting door het snel stijgen van de WOZ-waarde van de panden – dit is met name het geval voor de grotere dorpshuizen De Boei en De Willisstee.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
WOZ-waarde	€ 2.133.000	€ 636.000	€ 581.000	€ 2.056.000	€ 192.000

Tabel 16. WOZ waarde dorpshuizen. Bron: SWOT analyse 2019, bewerking KplusV.

4.3 Sturing en beoordeling door de gemeente

In deze paragraaf beantwoorden we de volgende deelvragen.

2. Beheer en Exploitatie

c) Hoe stuurt en beoordeelt de gemeente op de exploitatie en benutting van de dorpshuizen?

3. Huidig en beoogde gebruik (aard en intensiteit)

a) Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen het huidige gebruik en het beoogde gebruik van de dorpshuizen? (Aard en intensiteit van de activiteiten/het gebruik/ de benutting).

4.3.1 Subsidieverlening

Sturing vindt plaats middels subsidieverlening. De aanvraag van subsidie wordt door de gemeente beoordeeld, beschikt en vervolgens verleend. Regels voor subsidieverlening zijn vastgelegd in de Subsidieverordening De Ronde Venen 2017. De beoordeling van de subsidieaanvraag vindt plaats door de accountmanager werkzaam in het team Sociaal Domein. De accountant van de gemeente controleert de aanvraag, toetsing en verstrekking. Uit de aangeleverde documenten en gesprekken blijkt dat er meerdere uitdagingen op het gebied van subsidieverstrekking en registratie zijn.

Registratie en archivering

Voor dit onderzoek hebben we geprobeerd de verschillende stukken¹⁸ te analyseren omtrent de subsidieverlening in de jaren 2018 en 2019. De gemeente is niet in staat geweest om deze stukken volledig aan te leveren - in de onderzoeksperiode werkte gemeente niet met een centraal archiveringssysteem¹⁹. Een groot deel van de stukken (zoals subsidieaanvraag, beschikkingen over het jaar 2019 en vaststellingen van het jaar 2019) zijn niet aangeleverd en hebben we niet kunnen analyseren²⁰.

¹⁸ Deze stukken bestaan uit subsidieaanvraag, subsidiebeschikking, subsidievaststelling, financiële jaarverslagen van de dorpshuizen en inhoudelijke verslagen van de dorpshuizen.

¹⁹ De gemeente heeft in de gesprekken aangegeven dat er ten tijde van dit onderzoek een nieuw archiveringssysteem wordt ingevoerd, genaamd RX Enterprise. Hiermee is het proces van aanvraag tot verlening per aanvraag volledig te volgen.

²⁰ De subsidieaanvragen van de instellingen dienen te worden ingediend via een digitaal systeem (E-portaal). Eenmaal ingediend dan blijken deze aanvragen niet meer uit het systeem zijn te halen zijn. De subsidie aanvragen zijn om die reden ook niet door de onderzoekers geanalyseerd.

Prestatiegericht sturen

We constateren dat er niet prestatiegericht gestuurd wordt. Uit de geanalyseerde beschikkingen/vaststellingen van 2018 blijkt dat de doelen waarvoor subsidie wordt aangevraagd en waar de beoordeling voor de vaststelling van de subsidie op gebaseerd wordt, op hoofdlijnen plaatsvindt. Dit illustreren we met één van de beschikkingen, waarin de doelen van de subsidie als volgt worden geformuleerd:

- "Het bevorderen van de saamhorigheid en gemeenschapszin in het dorp"
- "Het faciliteren van ruimten en middelen voor het uitvoeren van welzijnswerk en sportactiviteiten"
- "Het stimuleren van initiatieven van inwoners die een bijdrage leveren aan de gemeenschap"

Om wat voor type activiteiten het gaat en welke doelgroep hier precies mee bediend wordt, wordt niet vermeld. Ook worden er door de gemeente geen eisen gesteld aan zaken als benutting, onderhoudsniveau, tarieven voor zaalverhuur et cetera.

In de Algemene Subsidieverordening De Ronde Venen 2017 worden enkele eisen gesteld aan subsidieaanvragen en verantwoording. Zo wordt beschreven dat *'de doelstelling en meetbare resultaten die met de activiteiten worden nagestreefd, en hoe de activiteiten daaraan bijdragen'* in de aanvraag worden beschreven (artikel 7). Voor subsidies boven de € 50.000 wordt ook verplicht dat *'de aanvraag tot subsidievaststelling een inhoudelijk verslag [bevat], waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht dat aan de verplichtingen is voldaan en welke resultaten hiermee zijn behaald'* (artikel 15). In dit artikel is ook opgenomen dat *'bij subsidieregelingen kan worden bepaald dat op een andere manier wordt aangetoond in hoeverre de activiteiten zijn verricht, aan de verplichtingen is voldaan en welke resultaten zijn behaald'*.

In de geanalyseerde documenten is echter niet te achterhalen welke activiteiten zijn uitgevoerd. Ook de jaarverslagen van de dorpshuizen (die we hebben ontvangen) geven geen inzicht in deze deelaspecten. De jaarverslagen zijn van financiële aard; van een inhoudelijke verantwoording is feitelijk geen sprake.

Toelichting gemeente

De gemeente is op de hoogte van de uitdagingen op het gebied van archivering (voor de dorpshuizen zijn de stukken omtrent subsidieverstreking niet centraal gearchiveerd) en prestatiegericht sturen (de opdracht en eisen bij verstrekken zijn niet-specifiek en gebrek aan inhoudelijke verslaglegging achteraf).

Op het gebied van archivering heeft de gemeente stappen ondernomen om dit te verbeteren, zo is er een nieuw contractmanagementsysteem ingevoerd waarmee centrale registratie en volgbaarheid van de subsidies is geïntroduceerd. Daarnaast is de gemeente met het adviestraject (gestart in 2019) bezig om meer prestatiegericht te sturen. De exacte invulling hiervan moet nog uitgewerkt worden.

Perspectief van de dorpshuizen

De dorpshuizen geven unaniem aan dat het proces van subsidieaanvraag relatief gemakkelijk is en elk jaar hetzelfde (vrijwel automatisch) verloopt. De subsidieaanvraag vindt plaats via het online E-portaal. Ter verantwoording leveren de dorpshuizen bij

vaststelling van de subsidie het financiële jaarverslag en -in een enkel geval- een (heel beperkt) activiteitenschema / inhoudelijk verslag aan.

4.3.2 Afspraken over subsidies

Met de dorpshuizen zijn verschillende afspraken gemaakt over de hoogte van het subsidiebedrag en de ontwikkeling van de subsidie.

In het algemeen is te stellen dat de huidige hoogte van de subsidie het gevolg is van in het verleden gemaakte afspraken. De achtergrond van deze afspraken is door de onderzoekers niet objectief te herleiden, maar relateren veelal aan de continuering van de activiteiten in de dorpshuizen en bijdrage van de gemeente aan onderhoud. Het subsidiebedrag is niet specifiek gerelateerd aan activiteiten of programmabegroting, maar is vooral een basis voor dekking van het exploitatietekort.

De Boei

De subsidie voor De Boei wordt jaarlijks geïndexeerd (op basis van inflatie). De gemeente heeft de subsidie recentelijk verhoogd omdat er anders financiële problemen zouden ontstaan.

De Springbok

De subsidie voor De Springbok is jaarlijks hetzelfde en wordt niet geïndexeerd.

De Vijf Bogen

De subsidie voor De Vijf Bogen wordt afgebouwd. Dit op basis van afspraken met de gemeente: voor de verbouwing in 2013 heeft de gemeente een bedrag geschonken van € 250.000. Dat betrof een éénmalige schenking op voorwaarde dat het dorpshuis in de toekomst zonder subsidie zou opereren. Het bestuur geeft aan dat dit de enige mogelijkheid was om de noodzakelijke verbouwing te financieren. De subsidie wordt daarom afgebouwd met € 2.600 per jaar, en loopt in december 2026 af.

De Willisstee

De subsidie voor De Willisstee is de afgelopen 10 jaar gelijk gebleven en wordt niet geïndexeerd. In tijden van de economische crisis (van de periode 2008-2010) is het subsidiebedrag met 10% gekort. Deze vermindering is nooit teruggedraaid.

4.3.3 Overleggen en afstemming met de dorpshuizen

In de gesprekken met de dorpshuizen wordt aangegeven dat er geen periodiek overleg plaatsvindt waarin inhoudelijk op de subsidies wordt ingegaan. Jaarverslagen worden niet inhoudelijk besproken met de gemeente. Alle dorpshuizen die subsidie ontvangen geven aan dat zij behoefte hebben aan een inhoudelijke (na)bespreking van de subsidie.

Enkele besturen geven aan dat er sprake is van sporadische gesprekken met de gemeente, die op eigen initiatief tot stand zijn gekomen. De besturen van alle dorpshuizen wensen meer overleg met de gemeente, met name op het gebied van

- invulling geven aan het gemeentelijk beleid;
- het versterken van de activiteiten in de dorpshuizen;
- de samenhang met andere voorzieningen in de gemeente (bibliotheken, peuterspeelzalen en zorginstellingen).

De dorpshuizen hebben zelf contact met buurtraden en stichting Tympaan-de Baat (die in enkele dorpshuizen actief is), maar hebben verder geen of slechts incidenteel contact met andere voorzieningen in de gemeente. De besturen geven aan dat hierdoor kansen om de bezetting te verhogen worden gemist. Door het adviestraject (gestart in 2019) is het contact met de dorpshuizen wel weer geïntensiveerd.

4.4 Analyse

4.4.1 Activiteiten

In de dorpshuizen worden verschillende sociale en culturele activiteiten georganiseerd. Er is ruimte voor horeca, sport en gymnastiek (m.u.v. Ons Streven) en een deel van de dorpshuizen (De Springbok, De Vijf Bogen, Ons Streven en De Willisstee) hebben vaste huurders waaraan de zalen worden verhuurd. Zalen worden daarbij verhuurd voor losse bijeenkomsten.

Uit de bezettingscijfers blijkt dat het gebruik van de zalen overdag beperkt is. In de ochtenden is de bezetting bij de dorpshuizen circa 10% - 20% en in de middagen gemiddeld 20%. De beperkte bezetting overdag is in lijn met wat we zien in andere dorpshuizen in Nederland. De bezetting in de avonden is gemiddeld circa 50% en goed te noemen. De gymzalen worden goed gebruikt.

De exacte activiteiten die plaatsvinden zijn op basis van de bestudeerde stukken niet volledig te achterhalen. De activiteiten die (buiten gymnastiek om) georganiseerd worden, zijn met name gericht op de oudere inwoners (60+) van de verschillende kernen. Er zijn weinig tot geen activiteiten die zich richten op andere doelgroepen (zoals jongeren). Doordat de dorpshuizen geen of beperkte inhoudelijke jaarverslagen aanleveren, is het niet volledig duidelijk welke activiteiten nu gesubsidieerd worden door de gemeente.

4.4.2 Subsidie, inkomsten en kosten

De verhouding tussen subsidie en opbrengsten verschilt per dorpshuis:

- Ons Streven krijgt geen subsidie;
- de "grotere dorpshuizen" kennen een groter aandeel subsidie ten opzichte van de inkomsten (38% voor De Boei en 47% voor De Willisstee);
- de "kleinere dorpshuizen", kennen een kleiner aandeel subsidie ten opzichte van de inkomsten (19% voor De Springbok en 11% De Vijf Bogen).

De verhouding subsidie - eigen gegenereerde inkomsten is niet bijzonder hoog. Landelijk zijn er voorbeelden van dorpshuizen die in grote mate (meer dan 50%) draaien op subsidie. Dit is bij de onderzochte dorpshuizen niet het geval. Desondanks zien we wel verschillen in de verhouding subsidie - eigen gegenereerde inkomsten tussen de grotere en kleinere dorpshuizen. Het jaarlijkse exploitatieresultaat (voor subsidie) is negatief. Door middel van de subsidie maken de dorpshuizen hun exploitatiebegroting grotendeels sluitend.

De verhouding van de typen inkomsten verschilt ook per dorpshuis. In De Willisstee en De Boei is de horeca verpacht; dit betekent dat hier geen inkomsten uit worden gegenereerd en geen kosten voor worden gemaakt. Voor de andere dorpshuizen zijn de horecaresultaten verantwoordelijk voor een vierde tot meer dan de helft van de inkomsten. Het verhuren van zalen is voor De Boei, De Springbok en De Vijf Bogen

verantwoordelijk voor circa 25% van de inkomsten. Tijdens de Corona-uitbraak zijn de dorpshuizen gesloten, waardoor er geen / beduidend minder inkomsten worden gegenereerd.

De opbouw van de kosten verschilt per dorpshuis. Over het algemeen zijn personeelskosten en huisvestingskosten de belangrijkste kostenposten. De Springbok heeft geen personeel in dienst en bij Ons streven zijn de kosten van personeel beperkt, omdat het dorpshuis grotendeels door leden van de vereniging wordt gerund.

4.4.3 Dotatie onderhoud en balans

De eigenaren van de dorpshuizen (de stichtingen en verenigingen) zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van de panden. Om de dorpshuizen adequaat te onderhouden, is het nodig om een jaarlijks bedrag te doteren aan het onderhoudsfonds. Hiermee wordt een spaarpot voor onderhoudskosten op middellange en lange termijn opgebouwd.

Uit de analyse van de balans en de interviews blijkt dat met name de grotere dorpshuizen De Boei en De Willisstee worstelen met het onderhoud. De Boei heeft geen onderhoudsreserve en doteert niet aan het onderhoudsfonds. Dit terwijl het pand (door geïnterviewde medewerkers van de gemeente) als verouderd wordt aangemerkt. Bij De Willisstee is er sprake van onvoldoende middelen voor groot onderhoud en is er in 2019 geen ruimte geweest voor dotatie aan het onderhoudsfonds. Juist grotere dorpshuizen zoals deze, moeten rekening houden met relatief hoge kosten voor onderhoud.

Bij de kleinere dorpshuizen is er ook sprake van een laag niveau van de onderhoudsvoorziening, maar is de druk hierop minder groot. Het gebouw van De Vijf Bogen is goed onderhouden en in 2013 grotendeels gemoderniseerd. Volgens het bestuur dient de gymzaal gerenoveerd te worden, maar zijn hier geen financiële middelen voor. De Springbok en Ons Streven lijken te beschikken over voldoende middelen voor onderhoud. De Springbok doteert al jaren een vast bedrag aan het onderhoudsfonds, die door het bestuur als toereikend wordt gekwalificeerd. De onderhoudskosten van Ons Streven zijn beperkt, doordat het onderhoud grotendeels door leden van de vereniging worden uitgevoerd.

De eigen vermogenspositie van De Boei, De Springbok en De Willisstee zijn zorgelijk laag. Het eigen vermogen van De Boei en De Springbok is negatief. Het eigen vermogen van De Willisstee is wel positief, maar zeer beperkt (onder de € 20.000). De Boei en De Willisstee hebben ook een lage solvabiliteit. De kosten voor OZB-belasting stijgen ook nog eens, door een sterk stijgende WOZ-waarde van de panden.

Financiële ruimte voor verduurzaming (gedragen door de dorpshuizen zelf) is momenteel beperkt. De besturen geven aan de mogelijkheden voor verduurzaming te onderzoeken (met name op het gebied van het plaatsen van zonnepanelen), maar financiële middelen zijn hier momenteel niet voor. De Vijf Bogen heeft in 2019 220 zonnepanelen op het dak geplaatst, dat door een lokale coöperatie gefinancierd is.

4.4.4 Sturing en beoordeling door gemeente

De subsidies worden jaarlijks aan de dorpshuizen verstrekt. De hoogte van de subsidie verschilt en is gebaseerd op in het verleden gemaakte afspraken. Vanuit het perspectief van de dorpshuizen wordt de subsidieverlening als een 'vrijwel volledig geautomatiseerd proces' ervaren. Na de aanvraag worden de jaarverslagen (inclusief

accountantsverklaring) en activiteitenschema aangeboden aan de gemeente. Er vindt geen periodiek overleg plaats tussen de dorpshuizen en de gemeente over de hoogte van de subsidie, het beleid, de activiteiten die plaats dienen te vinden.

Daarnaast heeft de gemeente de documenten omtrent subsidieaanvragen en verlening (die betrekking hebben op de onderzoeksperiode) niet centraal gearchiveerd. Daardoor zijn niet alle documenten aangeleverd. De gemeente heeft eind 2019 / begin 2020 een nieuw contractmanagementsysteem ingevoerd, waarmee centrale registratie en logbaarheid van de subsidies verbeterd is.

De gemeente stuurt niet op prestaties. Dit wil zeggen dat er geen eisen aan het type activiteiten, aantal gebruikers, de doelgroep die gebruik maakt van de dorpshuizen, het onderhoudsniveau, tarieven voor zaalverhuur et cetera worden gesteld voor het verlenen van subsidie. De gemeente heeft aangegeven meer prestatiegericht te willen sturen – deze wens was ook aanleiding om het adviestraject te starten. Een volledige uitwerking hiervan volgt nog, zo geeft de gemeente aan.

4.5 Beoordeling normen

In deze paragraaf worden onze bevindingen afgezet tegen de normen. Per norm wordt een toelichting gegeven. We beoordelen hierbij de onderzoeksperiode (2016-nu), waarbij de beoordeling betrekking heeft op de periode voorafgaand aan het adviestraject dat in 2019 gestart is.

De vraag bij de beoordeling is of de gemeente structureel inzicht heeft in activiteiten, bezetting, technische informatie et cetera, de meest actuele informatie periodiek van de dorpshuizen verkrijgt en op basis van deze informatie het beleid en subsidies kan aanpassen. Met het adviestraject is het zicht op de dorpshuizen wel versterkt: Adviesboog heeft op basis van gesprekken en informatie-uitvraag een brede inventarisatie en analyse gemaakt van de dorpshuizen.

Vraag	Norm
2a	De gemeente heeft zicht op het gebruik van de dorpshuizen, zowel in type activiteiten als in het aantal (unieke) gebruikers

De gemeente heeft beperkt zicht op het gebruik van de dorpshuizen, zowel op het gebied van type activiteiten en het type gebruikers. De dorpshuizen leveren aan het eind van jaar het financiële jaarverslag op, waarmee de subsidie gecontroleerd wordt. Deze geeft op hoofdlijnen inzicht in de verschillende activiteiten en de verhouding van de opbrengsten en kosten. Er worden geen activiteitenschema's of inhoudelijke verslagen aangeleverd aan de gemeente die inzicht geven in de activiteiten en het gebruik van de dorpshuizen – de gemeente vraagt hier ook niet om.

Met het adviestraject gestart in 2019 is het inzicht in het gebruik van de dorpshuizen wel versterkt. De financiële situatie en benutting van de dorpshuizen is in kaart gebracht. Uit de aangeleverde documenten omtrent dit traject blijkt dat informatie omtrent het type activiteiten en aantallen gebruikers niet inzichtelijk is.

Vraag	Norm
3a	De gemeente heeft goed zicht op het huidige gebruik (aard en intensiteit) van ieder dorpshuis en de verschillen hiervan ten opzichte van het beoogde gebruik.

De gemeente heeft op hoofdlijnen inzicht in het gebruik van de dorpshuizen. Het type en intensiteit van activiteiten wordt niet structureel op jaarbasis teruggekoppeld aan de gemeente. Er zijn ook geen specifieke eisen met betrekking tot het beoogde gebruik van de dorpshuizen.

Vraag	Norm
3a	De gemeente vergelijkt het huidige gebruik met de door de gemeente goedgekeurde subsidieaanvraag

De gemeente stelt op hoofdlijnen eisen aan de subsidie. Er wordt niet op prestaties gestuurd en er worden alleen financiële jaarverslagen teruggekoppeld aan de gemeente (en geen inhoudelijke jaarverslagen). Het financiële jaarverslag wordt ook niet met de gemeente (na)besproken.

Vraag	Norm
3a	De gemeente bespreekt de eventuele verschillen met de dorpshuizen in het voorgangsoverleg.

De gemeente bespreekt eventuele verschillen in (bezetting en activiteiten in) dorpshuizen niet. Er is geen sprake van periodiek voortgangsoverleg. Als er al overleg plaats vindt, is dat op initiatief van de dorpshuizen, waarbij deze gesprekken zich richten op acute en specifieke problemen.

Vraag	Norm
2a	De gemeente heeft duidelijk inzicht in de exploitatie van de dorpshuizen, waaronder per dorpshuis: <ul style="list-style-type: none"> ○ oppervlakte en condities; ○ boekwaarde, WOZ-waarde en verzekerde waarde; ○ mogelijke en werkelijke bezetting / gebruik; ○ afspraken met beheerders / partners over gebruik.

Kijkend naar de periode voorafgaand aan het adviestraject, heeft de gemeente geen duidelijk inzicht in de exploitatie van de dorpshuizen. De gemeente beschikt over technische informatie (oppervlakte, condities, boekwaarde, WOZ-waarde en verzekerde waarde), maar niet over de mogelijke en werkelijke bezetting in het gebruik. Gegevens omtrent mogelijke en werkelijke bezetting worden niet periodiek gerapporteerd aan de gemeente.

Met het adviestraject heeft de gemeente het inzicht in de exploitatie van dorpshuizen wel versterkt. Er is een brede analyse gemaakt van de financiën van de dorpshuizen. Op basis van de aangeleverde documenten in het kader van dit traject, zien we dat de informatie omtrent bezetting en gebruik beperkt is: er is alleen informatie over de bezettingsgraad en in grote lijnen de activiteiten, maar geen detailinformatie over de activiteiten en gebruikers beschikbaar.

Vraag	Norm
2b	De gemeente weet wat de (exploitatie)kosten van ieder dorpshuis zijn (inclusief personeel).

De financiële jaarverslagen van de dorpshuizen geven hier inzicht in. Deze worden jaarlijks naar de gemeente verstuurd. De gemeente heeft hiermee inzicht in de (exploitatie)kosten van de dorpshuizen.

Vraag	Norm
2b	De gemeente weet welke overige middelen per dorpshuis worden ingezet (specifieke subsidies, activiteitenbudgetten, etc.)?

In de financiële jaarverslagen wordt geen of nauwelijks een relatie gelegd met de activiteiten die plaatsvinden in de dorpshuizen. Daarmee heeft de gemeente geen inzicht in overige middelen die worden ingezet (zoals subsidies, activiteitenbudgetten et cetera).

Vraag	Norm
2b	De gemeente weet van ieder dorpshuis de verhouding tussen de totale subsidie en de eigen gegenereerde inkomsten.

Op basis van de financiële jaarverslagen verkrijgt de gemeente inzicht in de door de dorpshuizen eigen gegenereerde inkomsten. Op basis hiervan kan de gemeente de verhouding tussen eigen gegenereerde inkomsten en subsidie vaststellen.

Vraag	Norm
2b	De gemeente heeft een helder kader (kalender en wijze van rapporteren) voor de jaarlijkse subsidieaanvraag en tussentijdse rapportagemomenten

Hoewel de subsidieaanvraag en verstrekking middels een vast stramen plaatsvindt, is dit niet gebaseerd op heldere (inhoudelijke) kaders. De informatie die de dorpshuizen aanleveren voor de subsidieverstrekking geeft minimaal inhoudelijk inzicht in de besteding van de middelen: een relatie tussen subsidie en de activiteiten waarvoor deze ingezet wordt is niet te maken. Er vindt geen terugkoppeling (tussentijds en achteraf) plaats tussen dorpshuizen en gemeente, terwijl de dorpshuizen die subsidie ontvangen wel aangeven hier behoefte aan te hebben.

Vraag	Norm
2b	De gemeente voert conform de kalender voortgangsoverleg met de dorpshuizen en legt de resultaten van dit overleg helder vast.

Dit is niet het geval – er vindt geen voortgangsoverleg met de dorpshuizen plaats. Enige overleggen die plaatsvinden, zijn veelal op basis van initiatief van de dorpshuizen zelf.

5 Verschillenanalyse

In dit hoofdstuk presenteren wij onze verschillenanalyse:

1. het verschil tussen beoogd en daadwerkelijk gebruik (paragraaf 5.1) en
2. verklaringen voor verschillen tussen dorpshuizen (paragraaf 5.2).

De beoordeling aan de hand van de normen vindt plaats in 5.3. De volgende onderzoeksvraag is leidend in dit hoofdstuk.

4. Verklaring: de verschillenanalyse
  - d) Wat zijn de verklarende factoren voor de overeenkomsten en verschillen tussen feitelijk en gewenst gebruik?
  - e) Wat zijn hierin de verschillen tussen de individuele dorpshuizen?

5.1 Overeenkomsten en verschillen tussen feitelijk en wenselijk gebruik

Voordat we naar de verklarende factoren kijken, is het van belang ons af te vragen in hoeverre het feitelijk gebruik overeenkomt of verschilt van het wenselijk gebruik.

Terugblikkend op het beleid (hoofdstuk 2), de eigendomssituatie (paragraaf 2.2.2), de financiën van de dorpshuizen (paragraaf 4.3) en de geschiedenis van de dorpshuizen, zien we een bepaalde dynamiek.

Kijkend naar het 'beleid op papier' (de geldende beleidskaders en uitgangspunten, zie paragraaf 3.5 voor de typering), komt het feitelijk en wenselijk gebruik overeen. Echter, het huidige beleid is relatief 'ad-hoc', er zijn geen specifiek geformuleerde strategische beleidsdoelen die een langetermijnperspectief bieden. Er wordt door de gemeente bijgesprongen op het moment dat de financiële situatie en situatie met betrekking tot onderhoud nijpend wordt, waarbij gereageerd wordt op de signalen die van de dorpshuizen komen.

Zowel de besturen van de dorpshuizen als de ambtelijk medewerkers van de gemeente geven aan uit deze 'ad-hoc' situatie te willen komen en de dorpshuizen beter te willen benutten. Vandaar ook dat het adviestraject in 2019 is gestart, dat moet leiden tot een heldere lange termijnvisie op de dorpshuizen.

De besturen van de stichtingen die eigenaar zijn van de panden worden vrij gelaten om activiteiten mogelijk te maken in de dorpshuizen. De gemeente subsidieert de stichtingen en levert geen inhoudelijke ondersteuning aan de besturen van de stichtingen (bijvoorbeeld om de bezetting te verhogen of activiteiten te organiseren). Met de subsidies maken de dorpshuizen de exploitatiebegroting (bijna) sluitend. Echter, de som van de inkomsten van de dorpshuizen en subsidies zijn veelal onvoldoende om middelen voor groot meerjarenonderhoud te reserveren. Dit is in het bijzonder het geval voor de grotere dorpshuizen De Boei en De Willisstee, en in zekere mate ook voor De Springbok, waar het bestuur aangaf voorzien onderhoud aan het dak niet te kunnen financieren.

Wanneer de situatie omtrent onderhoud en de financiën voor de dorpshuizen nijpend wordt, springt de gemeente bij. Er worden gesprekken gehouden en bekeken welke vorm van ondersteuning de gemeente kan bieden.

Zo zijn er in 2018 gesprekken geweest tussen gemeente, welzijnsorganisatie, de bibliotheek en De Boei om te kijken of er meer voorzieningen onder gebracht konden worden in De Boei. Doel van deze gesprekken was te onderzoeken in hoeverre de bezetting bij De Boei verhoogd kon worden en een aantal voorzieningen te clusteren in De Boei. Deze gesprekken hebben niet geleid tot een centralisering van deze voorzieningen, die nu verspreid door Vinkeveen zitten.

5.2 Verklarende factoren overeenkomsten en verschillen

De verschillen tussen dorpshuizen kunnen vanuit diverse perspectieven²¹ verklaard worden:

- Historisch perspectief
- Demografisch perspectief
- Eigendomssituatie
- Omvang van het dorpshuis en onderhoudsintensiteit
- Lokale context en relatie met andere voorzieningen
- Uiteenlopend gemeentelijk beleid per dorpshuis

Veelal kunnen verschillen verklaard worden uit historisch perspectief. Dorpshuizen hebben doorgaans een geschiedenis van meerdere decennia en worden (over het algemeen) gebouwd voor een (bouwtechnische) gebruikperiode van 40 jaar. Als gevolg van gemeentelijke herindelingen ontstaan verschillen in kwaliteit, omvang en aard van de dorpshuizen. Als gevolg hiervan kunnen functionaliteit en aantrekkingskracht voor inwoners zeer verschillend zijn. Verschillen in exploitatie kunnen veelal verklaard worden vanuit verschillende 'geschiedenissen' die dorpshuizen met zich meedragen.

Demografische ontwikkelingen spelen hierbij ook een rol. In de afgelopen jaren is er sprake van urbanisatie en vergrijzing: jongeren trekken naar de stad, en oudere inwoners blijven in landelijke kernen wonen. Demografische gegevens laten een dalend geboorteoverschot zien en een negatief migratiesaldo voor de gemeente²². Oudere inwoners hebben veelal een meer lokale binding, bijvoorbeeld middels verenigingen, die weer gebruik maken van de ruimtes en voorzieningen in dorpshuizen.

Wanneer we naar de dorpshuizen in De Ronde Venen kijken, zien we op basis van deze factoren geen grote verschillen: de activiteiten, bezetting en gebruikers van de dorpshuizen komen onderling redelijk overeen en zijn ook in overeenstemming met het landelijk beeld. Wat betreft het gebruik van de gymzalen, zien we dat scholen en sportverenigingen zo veel als mogelijk gebruik maken van voorzieningen die lokaal beschikbaar zijn. Uit de gesprekken met de besturen van de stichtingen en de ambtelijk medewerkers van de gemeente maken we op dat sportvoorziening een belangrijk aspect zijn van de dorpshuizen²³.

²¹ Deze perspectieven hanteren we als onderzoekers veelal om exploitatie, benutting en verschillen/overeenkomsten te duiden.

²² De website van het [RIVM](#) presenteert enkele kengetallen omtrent de demografische ontwikkeling in de Ronde Venen. Naast het geboorteoverschot en migratiesaldo wordt hier ook inzicht gegeven in de leeftijdsopbouw, die ook een vergrijzing toont. De Woonvisie van de gemeente beschrijft ook vergrijzing, wegtrekkende jongeren en krimp van de beroepsbevolking (p. 15 en p. 16). In hoeverre er demografische verschillen zijn tussen kernen en in hoeverre dit invloed heeft op de verschillen in bezetting en activiteiten is niet vastgesteld.

²³ Met uitzondering van Ons Streven, dat niet over een sportvoorziening beschikt.

Belangrijke verschillen komen voort uit twee factoren, die voor het vormgeven van toekomstig beleid ook een belangrijke rol spelen:

1. de grootte van het dorps huis in relatie tot de intensiteit van het onderhoud;
2. de eigendomssituatie en bestuurswijze.

We delen de dorps huizen in drie categorieën in:

- de grotere dorps huizen, bestaande uit De Boei en De Willisstee;
- de kleinere dorps huizen, bestaande uit De Springbok en De Vijf Bogen;
- Ons streven, dat niet gesubsidieerd wordt en als vereniging een ledenmodel kent.

De grotere dorps huizen De Boei en De Willisstee hebben de grootste opgave als het gaat om de financiële lasten voor het (toekomstig) onderhoud van het pand. Dit wordt grotendeels verklaard door de omvang: De Boei en De Willisstee zijn qua oppervlakte ongeveer drie tot tien keer zo groot als de kleinere dorps huizen en Ons Streven (zie tabel 3). Een groter pand brengt inherent meer onderhoudskosten met zich mee (waarbij De Boei en De Willisstee ook meerdere sportzalen hebben). De Boei en Willisstee genereren wel meer inkomsten dan de kleinere dorps huizen, maar deze inkomsten staan doorgaans niet in verhouding tot toekomstige onderhoudsverplichtingen. Zelfs met behulp van de gemeentelijke subsidie, zijn deze dorps huizen niet in staat te doteren in een onderhoudsfonds.

Daarmee zijn de grote dorps huizen extra kwetsbaar op het gebied van onderhoud. Ter illustratie: wanneer het dak van Ons Streven beschadigd is (op een oppervlakte van 345m²) kan dit – naar alle waarschijnlijkheid - met behulp van zelfwerkzaamheid van de leden en een eventuele lokale aannemer gerepareerd worden. Voor De Boei (met een oppervlakte van 3.512m²) zullen hier in verhouding veel hogere kosten aan verbonden zijn. De omvang van een dergelijk gebouw overstijgt normaal gesproken de schaal van zelfwerkzaamheid (zoals leden of vrijwilligers die onderhoud plegen).

De onderhoudsintensiteit van de kleinere dorps huizen (De Springbok en De Vijf Bogen) en Ons Streven is door hun kleinere oppervlakte inherent lager. Daarbij is het exploitatieresultaat van de Springbok en Vijf Bogen voldoende om te doteren in het onderhoudsfonds.

Ons Streven neemt een aparte positie in het geheel in. Waar de andere vier dorps huizen worden beheerd door een stichting, wordt dit pand beheerd door een vereniging. De combinatie van een kleiner pand, vaste inkomsten door het ledenmodel en de organisatiegraad, waarbij leden een actieve rol spelen in het beheer en onderhoud van het pand – leidt tot een situatie die zowel in exploitatie als beheer steviger is dan bij de andere dorps huizen.

Als laatste kijken we naar de lokale context, relatie met andere voorzieningen en gemeentelijk beleid. Uit de gesprekken ontstaat het beeld dat de dorps huizen niet sterk 'concurreren' met andere voorzieningen²⁴ in de kernen, zoals dorpscafés, bibliotheken en ander gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Dit heeft een beperkte invloed op

---

²⁴ Met het begrip concurreren doelen we een zekere mate van 'competitie' met andere voorzieningen als het gaat om het aantrekken van gebruikers. Wanneer er sprake is van veel ontmoetingsplekken (kroegen, bibliotheek, veel actieve verenigingen met aparte locaties etc.) dan kan dit er voor zorgen dat gebruikers naar deze andere voorzieningen uitwijken en het gebruik verminderd wordt en de exploitatie moeilijker wordt. Op basis van de gesprekken lijkt dit in De Ronde Venen niet het geval: concurrentie met andere laagdrempelige voorzieningen lijkt niet aan de orde.

gebruik en exploitatie. We zien wel dat de gemeente in de onderzoeksperiode beleidsmatig beperkt heeft gestuurd: er wordt in zekere zin gesubsidieerd, maar er is geen sprake van het geven van structurele (inhoudelijke beleidsmatige) ondersteuning aan de dorpshuizen. Onderlinge ervaringen en successen worden niet onderling uitgewisseld – de gemeente neemt hier geen actieve rol in.

Dit heeft met name een effect op de grotere dorpshuizen De Boei en De Willisstee. Door hun omvang zijn deze dorpshuizen – mogelijk – geschikt om huisvesting te bieden aan voorzieningen als welzijnsorganisaties, bibliotheek, wijkteams et cetera. Bij De Boei zijn er pogingen ondernomen dergelijke voorzieningen te clusteren en hier onder te brengen, maar dit heeft niet geleid tot resultaat. Een meer actieve rol vanuit de gemeente had de positie van de grotere dorpshuizen kunnen versterken, maar deze kansen zijn niet benut.

Bovenstaande factoren hebben daarmee invloed op de exploitatie en financiële situatie van de dorpshuizen. Dergelijke factoren dienen meegenomen te worden in toekomstig beleid en het verder invulling geven aan de relatie met de dorpshuizen.

5.3 Beoordeling normen

In deze paragraaf worden de normen beoordeeld. Per norm wordt een toelichting gegeven.

Vraag	Norm
4a	De gemeente heeft goed inzicht in de factoren, die van invloed zijn op de overeenkomsten en verschillen tussen het beoogde en het feitelijke gebruik van de dorpshuizen.

Tot aan het adviestraject dat in 2019 gestart is, heeft de gemeente geen inzicht gehad in de overeenkomsten en verschillen tussen beoogd en feitelijk gebruikt. Beleidsmatig werden er geen stringente eisen gesteld aan het beoogde gebruikt. Gegevens omtrent gebruik werden niet structureel teruggekoppeld aan de gemeente en niet besproken met de dorpshuizen. Daarmee heeft de gemeente ook geen goed inzicht in factoren die van invloed zijn op de overeenkomsten en verschillen tussen beoogd en feitelijk gebruik.

Vraag	Norm
4b	De gemeente vergelijkt de prestaties (gebruik) van de dorpshuizen en leert van succesvolle initiatieven, zodat dit toegepast kan worden bij de andere dorpshuizen.

Er is tot aan het adviestraject geen sprake geweest van een situatie waarin de gemeente ervaringen van dorpshuizen onderling vergelijkt en met elkaar communiceert, om zo het gebruik te versterken. De dorpshuizen hebben zelf aangegeven hier meer behoefte aan te hebben om het gebruik te versterken.

6 Rol van de raad

In dit hoofdstuk gaan we in op de rol van de raad. De volgende onderzoeksvragen worden in dit hoofdstuk beantwoord.

5. Raadsinformatie

- f) Welke informatie ontvangt de gemeenteraad ten aanzien van de exploitatie (de benutting) van de dorpshuizen?
- g) Welke informatie wenst de gemeenteraad te ontvangen ten aanzien van de exploitatie (de benutting) van de dorpshuizen?

6.1 Ontvangen informatie

De Raad wordt middels de P&C Cyclus geïnformeerd over acties rondom de dorpshuizen en de status hiervan. In de jaarrekening van 2019²⁵ wordt onder 'wat hebben we bereikt?', onder 3.10 de volgende acties weergegeven:

Nr.	Doel	Actie	Status
3.10	Het herijken en verder ontwikkelen van dorpshuizen	3.10.1 Het nagaan of meer en welke functies in de dorpshuizen kunnen worden ondergebracht	In uitvoering
		3.10.2 Het ontwikkelen van prestatieafspraken die gekoppeld gaan worden aan de exploitatievergoeding	In uitvoering
		3.10.3 Bezien of het Beheer en exploitatiemodel aan een herziening toe is	In uitvoering
		3.10.4 Aan de ontwikkeling van het dorpshuis de Boei een hoge prioriteit toe te kennen	Uitgevoerd

Tabel 17. Beschreven acties omtrent dorpshuizen in de jaarrekening 2019. Bron: Digitale jaarrekening De Ronde Venen 2019. .

In de jaarrekening worden geen financiële of maatschappelijke indicatoren (zoals bezettingsgraad) beschreven.

Naast de informatievoorziening via de P&C Cyclus wordt de raad op de hoogte gehouden van lopende acties omtrent specifieke casussen. In het Raadsinformatiesysteem hebben we daarbij met name stukken gevonden omtrent (de herfinanciering en doorontwikkeling van) De Boei. In verschillende Raads(commis)sievergaderingen wordt de Raad geïnformeerd over de financiële situatie en maatschappelijke indicatoren. In de behandeling hiervan is de Raad uitgebreid geïnformeerd middels activiteitschema, MJOP, financiële analyses en jaarverslagen en enquête die gehouden is onder inwoners.

Samenvattend: de Raad wordt op hoofdlijnen geïnformeerd over de acties die op het gebied van dorpshuizen worden ondernomen middels de jaarrekening en wordt bij specifieke casussen en vraagstukken uitgebreid geïnformeerd.

²⁵ Digitaal te raadplegen via deze [link](#).

6.2 Gewenste informatie

In het vraaggesprek met de Raadscommissie²⁶ hebben de aanwezige raadsleden aangegeven meer grip te willen op de dorpshuizen. Verschillende raadsleden hebben aangegeven geen goed beeld te kunnen vormen van de financiële situatie van de dorpshuizen en de maatschappelijke activiteiten die daar plaats vinden. Een aantal leden heeft aangegeven dat ze 'ad-hoc' geïnformeerd worden, op het moment dat de Raad zich dient uit te spreken over specifieke casussen zoals De Boei. Deze Raadsleden geven aan dat ze zich moeilijk een beeld kunnen vormen van financiële situatie en maatschappelijke prestaties van de dorpshuizen, omdat ze hier niet doorlopend over geïnformeerd worden.

De aanwezige raadsleden hebben aangegeven duidelijk geïnformeerd te willen worden over de maatschappelijk toegevoegde waarde van de dorpshuizen en deze toegevoegde waarde te koppelen aan de financiële middelen die de gemeente ter beschikking stelt: Wat voor activiteiten vinden er in de dorpshuizen plaats? Wat zijn de resultaten hier van? Wat is de toegevoegde waarde van deze activiteiten ten opzichte van activiteiten die elders en op andere plekken plaatsvinden? Als we als gemeente financiële middelen ter beschikking stellen aan de dorpshuizen, wat krijgt de lokale gemeenschap hier dan voor terug?

Een deel van de aanwezige raadsleden gaf aan jaarlijks geïnformeerd te willen worden op enkele indicatoren, zoals bezetting, aantal deelnemers aan maatschappelijke activiteiten en financiële situatie van de dorpshuizen. Een bondig overzicht van deze indicatoren zou inzicht bieden in financiën en maatschappelijke prestaties en de raad doorlopend op de hoogte houden van het beleid.

Bij de behandeling van de herfinanciering van De Boei hebben enkele raadsleden aangegeven beter geïnformeerd te willen worden over de dorpshuizen. In het vraaggesprek met de Raadscommissie is verder niet gebleken dat de Raad gevraagd heeft een verbeterde informatievoorziening vanuit het college.

6.3 Beoordeling normen

Vraag	Norm
5a	De raad wordt periodiek en in voldoende mate van detail geïnformeerd over de prestaties van de individuele dorpshuizen (P&C-cyclus of afzonderlijk).

De Raad wordt middels de P&C cyclus op hoofdlijnen geïnformeerd. Bij behandeling van specifieke casussen wordt de Raad uitgebreid geïnformeerd. Er is sprake van een zekere informatievoorziening, maar uit het gesprek met de Raad is gebleken dat deze nog onvoldoende is om de prestaties van de dorpshuizen op te maken.

Vraag	Norm
5a	De raad vraagt, waar nodig, om informatie en gebruikt instrumentarium dat haar tot beschikking staat om zich voldoende te laten informeren.

Bij behandeling van de herfinanciering van De Boei is de informatievoorziening aan de Raad aan bod gekomen. In het debat hebben enkele raadsleden aangegeven meer

²⁶ Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 18 mei 2021.

informatie vanuit het college te willen, zodat de Raad doorlopend op de hoogte wordt gesteld. Na deze behandeling heeft de Raad niet verder gevraagd om informatie vanuit het college.

Vraag	Norm
5a	De raad controleert het college actief en stuurt waar nodig bij om de beoogde doelen te realiseren.

Uit het gesprek met de raadscommissie ontstaat het beeld van een kritische raad die de ontwikkelingen omtrent de dorpshuizen goed wil volgen. Tegelijkertijd zien we dat de raad – gezien het feit dat de jaarlijkse informatievoorziening op hoofdlijnen is en beleid algemeen verwoord is – niet volledig in staat is om bij te sturen om de beoogde doelen te realiseren.

Vraag	Norm
5a	De raad heeft helder voor ogen welke informatie zij wil ontvangen om het college actief te controleren en bij te sturen om de beoogde doelen te realiseren

In de vraagssessie hebben de aanwezige raadsleden enkele voorbeelden gegeven van typen informatie die zij wensen te ontvangen om het college actief te controleren en bij te kunnen sturen op doelen. Dit betreffen met name enkele financiële indicatoren en indicatoren die inzicht geven in de maatschappelijk toegevoegde waarde van de dorpshuizen.

7 Bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk bestaat uit de bevindingen, conclusies en aanbevelingen. In paragraaf 7.1 worden de bevindingen en belangrijkste deelconclusies per onderwerp beschreven. In paragraaf 7.2 worden de aanbevelingen gedaan.

7.1 Bevindingen en conclusies

7.1.1 Beleid

Het beleid ten aanzien van de dorpshuizen wordt in verschillende documenten²⁷ geformuleerd, die overigens een congruent beeld geven – er is geen sprake van een overkoepelend of centraal 'Dorpshuizenbeleidskader'. In beleidsnota's op andere terreinen (Zorg, Welzijn, Jeugd, Participatiewet, Kunst en Cultuur) worden de dorpshuizen niet benoemd – de dorpshuizen komen bondig aan de orde in de sportnota²⁸.

Kortgezegd is het beleid dat dorpshuizen dienen als een (ontmoetings)plek waar activiteiten georganiseerd kunnen worden, waarbij de besturen faciliteren door beheer en exploitatie: in geen van de beleidsdocumenten wordt gespecificeerd wat voor activiteiten er in de dorpshuizen plaats dienen te vinden, voor welke doelgroepen de dorpshuizen beschikbaar dienen te zijn²⁹, wat de beoogde bezetting dient te zijn, welke activiteiten gesubsidieerd worden en welke niet en welke prestaties de dorpshuizen dienen te leveren.

In 2018 is er begonnen met een doorontwikkeling van een visie op de dorpshuizen. Aanleiding hiervoor was de doorlopende vraagstukken rondom De Boei. Uit dit traject ontstond het beeld dat de (problematiek rondom) De Boei niet op zichzelf stond: er zou een meer algehele visie op de dorpshuizen moeten komen. Op basis hiervan heeft een extern bureau (gestart in 2019) een analyse van de sterktes en zwaktes van de dorpshuizen gemaakt. Het advies van het extern bureau wordt gegeven na afronding van dit rekenkameronderzoek.

Conclusie

- Dorpshuizen dienen als een (ontmoetings/activiteiten)voorziening. Het bieden van deze functie is het maatschappelijk hoofddoel. Er zijn vrijwel geen beleidskaders voor de exploitatie en de benutting van de dorpshuizen. Doelstellingen zijn kwalitatief en kwantitatief niet of marginaal geformuleerd.**

Het gebrek aan concreet beleid is op twee manieren problematisch:

- Door het gebrek aan beleid mist er een financieel langetermijnperspectief voor de dorpshuizen.
- Het is niet mogelijk de subsidies die aan de dorpshuizen verstrekt worden aan een inhoudelijk kader te toetsen.

²⁷ De documenten Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2017, Nota Integraal Accommodatiebeleid 2013 en het Coalitieakkoord 2018 zijn leidend.

²⁸ 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegbeleid Samen Sterker 2013-2016'

²⁹ In de meeste stukken wordt alleen genoemd: 'jongeren en ouderen'

7.1.2 Exploitatie

De dorpshuizen worden beheerd door stichtingen en een vereniging (voor Ons Streven). De besturen hiervan zijn verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie en daarmee ook voor het onderhoud van de accommodatie. Met de verhuur van zalen, horecainkomsten en contributie van leden (voor Ons Streven) genereren de Dorpshuizen inkomsten. Deze inkomsten zijn over het algemeen niet genoeg om de exploitatie sluitend te krijgen: de Dorpshuizen hebben meer uitgaven dan inkomsten. Met de subsidie wordt dit negatieve resultaat teruggebracht – de subsidie dient daarmee in de praktijk als sluitpost in de begroting. Van een geobjectieerde kwantitatieve beoordeling van de subsidie is geen sprake.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Resultaat voor subsidie	€ - 164.853	€ -5.817	€ -22.819	€ -151.822	€ - 4.568
Hoogte Subsidie	€ 154.030	€ 13.000	€ 21.546	€ 145.000	€ -
Resultaat na Subsidie	€ -10.823	€ 7.183	€ -1.273	€ - 6.822,0	€ - 4.568

Tabel 18. Resultaten voor en na subsidie dorpshuizen in 2019. Bron: jaarverslagen dorpshuizen, bewerking KplusV.

Ondanks de subsidiering, hebben de dorpshuizen te maken met een financiële situatie waarin er weinig of onvoldoende middelen zijn om aan een onderhoudsvoorziening te doteren. Dit betekent dat op de (middellange) termijn de 'spaarpot' waaruit onderhoud gefinancierd kan worden niet of onvoldoende toereikend is voor de financiering van groot onderhoud.

Dit is in het bijzonder het geval voor De Boei, De Willisstee en De Vijf Bogen. Een stijgende WOZ waarde en gemiste inkomsten door Corona zorgen ervoor dat de financiële situatie van de stichtingen, en daarmee de mogelijkheid onderhoud uit te voeren verder onder druk komt te staan. De Springbok en Ons Streven lijken te beschikken over voldoende middelen voor onderhoud. De Springbok doteert al jaren een vast bedrag aan het onderhoudsfonds, die door het bestuur als toereikend wordt gekwalificeerd. De onderhoudskosten van Ons Streven zijn beperkt, doordat het onderhoud grotendeels door leden van de vereniging worden uitgevoerd. Deze accommodatie is overigens ook veel beperkter in omvang.

	De Boei	De Springbok	De Vijf Bogen	De Willisstee	Ons Streven
Status pand	Verouderd	Goed	Goed	Goed	Goed
Niveau onderhoudsreserve	Geen	Voldoende	Laag	Laag	Voldoende
Dotatie aan onderhoudsfonds in 2019	Nee	Ja	Ja	Nee	Onbekend

Tabel 19. Indicatie status gebouw en aanwezigheid onderhoudsreserve. Bron: interviews en jaarverslagen dorpshuizen 2019, bewerking KplusV.

De grotere dorpshuizen De Boei en De Willisstee hebben de grootste opgave als het gaat om de financiële lasten voor het (toekomstig) onderhoud van de accommodatie. Dit wordt grotendeels verklaard door de omvang. De Boei en Willisstee genereren wel meer inkomsten dan de kleinere dorpshuizen, maar deze inkomsten staan doorgaans niet in verhouding tot toekomstige onderhoudsverplichtingen. Daarmee zijn de grote dorpshuizen extra kwetsbaar op het gebied van onderhoud. De onderhoudsintensiteit

van de kleinere dorpshuizen (De Springbok en De Vijf Bogen) en Ons Streven is door hun kleinere oppervlakte inherent lager. Daarbij is het exploitatieresultaat van de Springbok en Vijf Bogen voldoende om te doteren in het onderhoudsfonds.

Conclusie

- 2. De financiële resultaten van De Boei en De Willisstee in de jaren 2018 en 2019 zijn niet toereikend genoeg om een onderhoudsreserve op te bouwen en op peil te houden. Dit maakt een passende staat van onderhoud van deze dorpshuizen uiterst kwetsbaar. Ook is er zeer beperkte financiële ruimte voor verduurzaming van deze panden.**

7.1.3 Subsidies

De verantwoording over de subsidie gebeurt met een financieel jaarverslag; de gemeente vraagt niet om een uitgebreid beeld van activiteiten. De gemeente stuurt niet op prestaties.

Zoals aangegeven draait het in dorpshuizenbeleid om het bieden van de voorziening, waar laagdrempelig ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden. Dat de subsidie vervolgens geen eisen verbindt op activiteitsniveau (type, aantal gebruikers, doelgroepen), lijkt daarmee in samenhang - al is het onduidelijk of dit een bewuste beleidskeuze is. Opvallend is dat er ook geen prestatie-eisen gesteld worden aan het onderhoudsniveau, bezettingsgraad, tarieven voor zaalverhuur et cetera voor het verlenen van subsidie. Immers, dergelijke eisen zijn te verbinden aan de mogelijkheid tot instandhouding van de voorziening en laagdrempeligheid ervan.

De hoogte van de subsidie is afhankelijk van in het verleden gemaakte afspraken en relateert niet aan maatschappelijke activiteiten en de actuele situatie van de dorpshuizen. Hierdoor ontstaat een afwachtende houding tussen de gemeente en de dorpshuizen, krijgt de (subsidie)relatie weinig inhoud en komt de gemeente van tijd tot tijd voor verrassingen te staan. Hierdoor krijgen ook nieuwe initiatieven weinig tot geen kans omdat van twee kanten uit daarover niet of onvoldoende, vanuit een collectieve visie op het beleid, het goede gesprek wordt gevoerd. De huidige wijze van subsidiëren is geënt op (het in stand houden van) voorziening en niet op de (ontwikkeling van) activiteiten die nodig zijn om de gemeentelijke beleidsdoelstellingen te realiseren.

Conclusie

- 3. De subsidiering van de dorpshuizen wordt niet gerelateerd aan concrete beleidsdoelstellingen en aan bestaande of beoogde maatschappelijke activiteiten, noch aan andere prestatie-indicatoren zoals onderhoudsniveau, bezettingsgraad of laagdrempeligheid. Van een geobjectiverde beoordeling van de subsidie is geen sprake.**

7.1.4 Activiteiten

In de dorpshuizen worden verschillende sociale, culturele en sportieve activiteiten georganiseerd. Uit de bezettingscijfers blijkt dat het gebruik van de zalen overdag beperkt is - wat overigens in lijn is met andere dorpshuizen in Nederland. De bezetting in de avonden is gemiddeld circa 50% en goed te noemen. De gymzalen worden goed gebruikt.

De activiteiten die in de dorpshuizen plaatsvinden beoordelen wij over het algemeen als passend en dragen bij aan de gemeentelijk doelstellingen "meedoen en ontmoeten" gericht op het verhogen van de participatie en leefbaarheid. We constateren ook dat de activiteiten voornamelijk een lokaal karakter hebben, en dat past in de basis bij het karakter van een dorpshuis.

Hoe de activiteiten bijdragen aan het behalen van maatschappelijke doelstellingen is niet te achterhalen. De activiteiten die (buiten gymnastiek om) georganiseerd worden, zijn met name gericht op de oudere inwoners (60+) van de verschillende kernen. Er zijn weinig tot geen activiteiten die zich richten op andere doelgroepen (zoals jongeren).

Conclusie

4. **De aard en type van de activiteiten die worden georganiseerd en hun toegevoegde waarde aan de lokale gemeenschap in de gemeente lijken passend.**

7.1.5 Beheer en relatie met gemeente

De besturen verantwoordelijk voor de dorpshuizen maken een gedreven en betrokken indruk. De besturen zijn al langere tijd verbonden aan de dorpshuizen. Tegelijkertijd worstelen de besturen met vergrijzing en continuïteit en geven zij aan meer behoefte te hebben aan meer interactie en ondersteuning van de gemeente. Deze ondersteuning dient zich te richten op de bijdrage van de dorpshuizen aan het gemeentelijk beleid, verduurzaming, onderhoudskwesties (hier wensen de besturen meer helderheid over), inhoudelijke nabespreking van de jaarverslagen en meer uitwisseling van kennis en kunde. De besturen zien graag dat de gemeente een actievere rol op zich neemt en dat er minimaal jaarlijks wordt gesproken met de gemeente over de voortgang.

Conclusie

5. **De besturen die belast zijn met de exploitatie en het beheer zijn gedreven en betrokken, maar de continuïteit en de ondersteuning van de besturen door de gemeente verdient aandacht en moet worden geïntensiveerd.**

7.1.6 Rol van de gemeenteraad

De Raad wordt middels de P&C Cyclus op hoofdlijnen geïnformeerd. Bij de behandeling van specifieke casussen (zoals de herfinanciering van De Boei) wordt de Raad uitgebreid geïnformeerd. De Raad wenst de jaarlijkse (of structurele) informatievoorziening te verbeteren, zodat er een beter beeld en verhoogde beleidsmatige grip op de dorpshuizen is. Jaarlijkse informatie over bezetting, benutting, financiële situatie en de onderhoudssituatie van de dorpshuizen wordt door een groot deel van de geïnterviewde raadsleden gewenst.

Conclusie

6. **De Raad heeft op hoofdlijnen een beeld van de staat van de dorpshuizen. De raad wenst een periodieke informatievoorziening over de stand van zaken van exploitatie en beheer van de dorpshuizen**

7.2 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen en conclusies, worden de volgende aanbevelingen geformuleerd.

- 1. Ontwikkel gericht beleid voor de dorpshuizen inclusief uitgangspunten voor de lange termijn van deze voorziening (behouden / renoveren / amoveren e.d.) Dit beleid dient in samenhang te worden gezien met het beleid maatschappelijk vastgoed gemeentebreed (sport, cultuur, sociaal). Dit beleid dient uiteindelijk als basis voor de subsidie en biedt voor zowel gemeente als de dorpshuizen handvatten om toekomstgericht regie te voeren en te sturen.,**

Maak helder of en welke bijdrage de dorpshuizen hebben in het verwezenlijken van de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente (op de maatschappelijke domeinen zoals Jeugd, Wmo, Participatiewet en kernenbeleid) en formuleer hiervoor eventuele uitgangspunten. Draait het bij dorpshuizenbeleid (zoals nu) om de laagdrempelige voorziening en mogelijkheid tot ontmoeting, met nadruk op exploitatie en benutting. Of ook om het stimuleren van bepaalde doelgroepen en activiteiten ten behoeve van andere beleidsdoelstellingen?

Formuleer in dit beleid ook dat gesubsidieerde partijen verplicht zijn een geobjectiveerd MJOP op te stellen, waardoor de meerjarenonderhoudsvoorzieningen inzichtelijk worden gemaakt.

- 2. Optimaliseer de beschikbare capaciteit van bestaande dorpshuizen door in te zetten op maximale multifunctionaliteit. Geef als gemeente invulling aan een initiërende en ondersteunende rol vanuit een integrale (lange termijn) visie op maatschappelijk vastgoed per kern.**

Door actiever in te spelen op het werven en huisvesten van (maatschappelijke) organisaties, kan de gemeente een bijdrage bieden aan de bezettingsgraad en inkomsten van de dorpshuizen. De gemeente dient hiertoe 'flankerend' beleid op te stellen en dit te vertalen naar een continue uitvoering: Wie heeft behoefte aan welke ruimte en/of activiteiten? Is er ruimte / zijn de faciliteiten binnen de dorpshuizen aanwezig? Wat is nodig om het gewenste multifunctioneel gebruik te realiseren? Welke andere ontwikkelingen zijn van invloed op de rol en inzet van de dorpshuizen?

Zorg dat de gemeente minimaal twee keer per jaar overlegt met de besturen om de inhoudelijke prestaties, de financiële situatie, toekomstige ontwikkelingen, bijdrage aan het beleid in algemene zin en wezenlijke knelpunten e.d. te identificeren/ te bespreken.

- 3. Herijk en objectiveer (na vaststelling van het beleid, zie conclusie 1) de hoogte van de subsidies, koppel deze aan de doelstellingen die met dorpshuizen behaald moeten worden en stuur daar gericht op.**

De dorpshuizen dienen in staat te zijn een sluitende exploitatie te realiseren, waarbij ook jaarlijks kan worden gedoteerd aan een meerjarenonderhoudsfonds en andere voorzieningen (bijvoorbeeld vervanging inventaris). De omvang van de subsidie dient hiertoe toereikend te zijn binnen de kaders van de exploitatie die redelijkerwijs mogelijk is en gezamenlijk wordt overeengekomen. Dit vraagt maatwerk op het niveau van ieder

dorpshuis. Concreet adviseren we de gemeente om onderstaande kosten (deels) te subsidiëren (voor zover deze redelijkerwijs door eigen inkomsten niet in de exploitatie kunnen worden gedekt):

- bijdrage aan kosten van (programma)activiteiten, voor zover door de dorpshuizen zelf worden geïnitieerd en uitgevoerd;
- bijdrage aan personeelskosten van beheer;
- bijdrage aan kosten van energie (in relatie tot eventueel te ontwikkelen verduurzamingsprogramma's);
- bijdrage aan instandhouding van het gebouw (dotatie aan fondsen voor onderhoud en vervanging inventaris en buitenruimte)

Deze kostensoorten kenmerken zich door het feit dat deze door het bestuur in redelijke mate beïnvloedbaar zijn. Het is aan het bestuur om aan te tonen / inzichtelijk te maken dat deze kosten samenhangen met de activiteiten die bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Maar ook dat deze redelijkerwijs niet door extra eigen exploitatie-inkomsten kunnen worden gedekt. Dit is een te ontwikkelen samenspel waarbij het dorpshuis en de gemeente als partners met elkaar dienen op te trekken.

Na afloop (en desgewenst tussentijds) dient door het bestuur verslag te worden gedaan over de geleverde prestaties, uitgaven en inkomsten op het niveau van de gesubsidieerde activiteiten. Deze evaluatie vindt plaats voordat de subsidie voor de komende periode wordt beschikt en kan leiden tot bijstelling van de subsidie (neerwaarts maar ook opwaarts, afhankelijk van de gerealiseerde en te bereiken doelstellingen). Op deze wijze wordt de systematiek meer flexibel en ontstaat ruimte voor nieuw initiatief.

4. Laat harmonisatie in beleid gepaard gaan met het formuleren van uitgangspunten voor een minimale onderhoudsbasis

Op dit moment zijn er niet alleen verschillen in de hoogte van subsidie(basis) maar ook verschillen in het (meerjaren) onderhoud en de verduurzaming(sopties) van de accommodaties. De meeste dorpshuizen zijn niet in staat om vanuit de reguliere exploitaties daar voldoende geld voor te reserveren. Er zijn beleidsmatig met de gemeente ook geen afspraken over welk deel van de subsidie beschikbaar is voor het onderhoud. Uitstel van onderhoud leidt in de praktijk vaak uiteindelijk tot aanzienlijke meerkosten en niet zelden wordt dan toch een beroep gedaan op de gemeente. Gepleit wordt om (ondersteund door de gemeente) per accommodatie een (gevalideerd) meerjarenonderhoudsplan op te stellen (in het perspectief van de geplande levensduur van de accommodatie) en de financiële consequenties daarvan te beoordelen. Onderweg naar herijking van de subsidieafspraken met de dorpshuizen dient dan te worden beoordeeld of en in welke mate een eenmalige financiële ondersteuning voor noodzakelijke aanpassingen van verouderde dorpshuizen en/of verduurzaming van de dorpshuizen noodzakelijk is. Vanuit draagvlak dient hierbij oog te zijn voor een 'eerlijke' overgangsregeling, nu er ook dorpshuizen zijn die het (meerjaren)onderhoud wel op orde hebben.

5. Informeer de Gemeenteraad jaarlijks over de voortgang van het beleid.

Informeer de Gemeenteraad jaarlijks over de voortgang van het beleid. Rapporteer op overzichtelijke wijze over de exploitatie en benutting, de risico's en de mogelijkheden op het gebied van onderhoud en knelpunten.

Bijlage 1 Vraagstelling en normenkader

Vragen waar normen aan gekoppeld zijn	Normen
1. Beleid	
Vraag 1a	<ul style="list-style-type: none"> • Het is helder beschreven welk gebruik van de dorpshuizen de gemeente voor ogen heeft, dat aansluit op de sociaal maatschappelijke agenda. • Er is duidelijke afstemming tussen de gemeente en haar partners over het gebruik daarvan.
Vraag 1b	<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van een samenhangend beleid dat, waar nodig, is toegespitst op het specifieke karakter van de desbetreffende kern (kernenbeleid).
Vraag 1c	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Er zijn in het beleid concrete uitgangspunten voor de exploitatie (maatschappelijke doelen, benutting, aard en omvang van de activiteiten, kosten en inkomsten) van dorpshuizen geformuleerd.</i> • <i>Deze uitgangspunten zijn congruent in de verschillende beleidsdocumenten geformuleerd.</i>
2. Beheer en exploitatie	
Vraag 2a	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft zicht op het gebruik van de dorpshuizen, zowel in type activiteiten als in het aantal (unieke) gebruikers • De gemeente heeft duidelijk inzicht in de exploitatie van de dorpshuizen, waaronder per dorpshuis:<ul style="list-style-type: none"> ○ oppervlakte en condities; ○ boekwaarde, WOZ-waarde en verzekerde waarde; ○ mogelijke en werkelijke bezetting / gebruik; ○ afspraken met beheerders / partners over gebruik.
Vraag 2b	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente weet wat de (exploitatie)kosten van ieder dorpshuis zijn (inclusief personeel). • De gemeente weet welke overige middelen per dorpshuis worden ingezet (specifieke subsidies, activiteitenbudgetten, etc.)? • <i>De gemeente weet van ieder dorpshuis de verhouding tussen de totale subsidie en de eigen gegenereerde inkomsten.</i>
Vraag 2c	<ul style="list-style-type: none"> • <i>De gemeente heeft een helder kader (kalender en wijze van rapporteren) voor de jaarlijkse subsidieaanvraag en tussentijdse rapportagemomenten</i> • <i>De gemeente voert conform de kalender voortgangsoverleg met de dorpshuizen en legt de resultaten van dit overleg helder vast.</i>

---

3. Huidig en beoogd gebruik

Vraag 3a

- *De gemeente heeft goed zicht op het huidige gebruik (aard en intensiteit) van ieder dorpshuis en de verschillen hiervan ten opzichte van het beoogde gebruik.*
- *De gemeente vergelijkt het huidige gebruik met de door de gemeente goedgekeurde subsidieaanvraag*
- *De gemeente bespreekt de eventuele verschillen met de dorpshuizen in het voorgangsoverleg.*

---

4. Verklaring:

Verschillenanalyse

Vraag 4a

- De gemeente heeft goed inzicht in de factoren, die van invloed zijn op de overeenkomsten en verschillen tussen het beoogde en het feitelijke gebruik van de dorpshuizen.

Vraag 4b

- De gemeente vergelijkt de prestaties (gebruik) van de dorpshuizen en leert van succesvolle initiatieven, zodat dit toegepast kan worden bij de andere dorpshuizen.

---

5. Raadsinformatie

Vraag 5a

- De raad wordt periodiek en in voldoende mate van detail geïnformeerd over de prestaties van de individuele dorpshuizen (P&C-cyclus of afzonderlijk).
- De raad vraagt, waar nodig, om informatie en gebruikt instrumentarium dat haar tot beschikking staat om zich voldoende te laten informeren.
- De raad controleert het college actief en stuurt waar nodig bij om de beoogde doelen te realiseren.

Vraag 5b

- *De raad heeft helder voor ogen welke informatie zij wil ontvangen om het college actief te controleren en bij te sturen om de beoogde doelen te realiseren*
-

Bijlage 2 Geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten

Geïnterviewde personen

- Teamleider Team Samenleving
  - Strateeg Sociaal Domein
  - Concerncontroller
  - Beleidsmedewerker Sport
  - Beleidsmedewerker Vastgoed en Projecten
  - Beleidsmedewerker Vastgoed en Projecten
-
- Bestuur Stichting Ons Dorpshuis De Boei
  - Bestuur Stichting Dorpshuis De Springbok
  - Bestuur Stichting Dorpshuis Baambrugge
  - Bestuur Stichting Dorpscentrum Wilnis
  - Bestuur Buurtvereniging Amstelhoek

Geanalyseerde documenten

- Beleidsnota vastgoed 2017
  - Beleidsnota Grondbeleid 2018-2021
  - Nota vastgoed 'transformeren en faciliteren' 2017
  - Beleidsregels bij de vestiging recht van opstal 2005
  - Nota integraal accommodatiebeleid 2013
  - Raadsvoorstel nota integraal accommodatiebeleid 2013
  - Beleidsnota participatiewet
  - Beleidsnota wmo
  - Beleidsplan jeugd 2015-2016
  - Jeugdbeleidsplan 2020-2026
  - Jeugdbeleidsplan schematische weergave
  - Uitvoeringsnota Sport en beweegbeleid 'samen sterker' 2013-2016
  - Nota Kunst en Cultuur de Ronde Venen 2014-2018
  - Beleidsnota kunst, cultuur en cultuurhistorie 2019-2022
  - Beleidsnota Kernenbeleid - Raadsvoorstel 2012
  - Beleidsregels Maatschappelijke ondersteuning
  - Rapport toegang tot het sociaal domein
  - Beleidsregels WMO 2016
  - Maatschappelijke agenda Sociaal Domein 2017
  - Informatienota verbouwing Dorpshuis De Boei 2017
  - Plan van aanpak heroriëntatie en verkoop vastgoed 2017
  - Coalitieakkoord Verbindend innovatief en ondernemend
  - Demografische gegevens De Ronde Venen, RIVM.
-
- Concept Presentatie Dorpshuisvisie De Ronde Venen (Adviesboog)
  - Kernpunten per buurthuis (Adviesboog)
  - SWOT Analyse dorpshuizen (Adviesboog)
-
- Kadernota 2017
  - Kadernota 2018

- Kadernota 2019
- Kadernota 2020
- Kadernota 2021

- Begroting 2016
- Begroting 2017
- Begroting 2018
- Begroting 2019
- Begroting 2020
- Begroting 2020 bijlage 1

- Programmarekening 2016
- Programmarekening 2017
- Programmarekening 2018
- Programmarekening 2019

- Subsidiebeschikking De Boei 2018
- Subsidiebeschikking De Springbok 2018
- Subsidiebeschikking De Vijf Bogen 2018
- Subsidiebeschikking De Willisstee 2018

- Subsidievaststelling De Boei 2018
- Subsidievaststelling De Springbok 2018
- Subsidievaststelling De Vijf Bogen 2018
- Subsidievaststelling De Willisstee 2018

- Financiële Jaarverslag De Boei 2018
- Financiële Jaarverslag De Springbok 2018
- Financiële Jaarverslag De Vijf Bogen 2018
- Financiële Jaarverslag De Willisstee 2018

- Financiële Jaarverslag De Boei 2019
- Financiële Jaarverslag De Springbok 2019
- Financiële Jaarverslag De Vijf Bogen 2019
- Financiële Jaarverslag De Willisstee 2019

- Verslag De Willistee 2018
- Verslag De Willistee 2019
- Verslag De Vijf Bogen

Stukken uit Raadsinformatiesysteem

- 4-4-2019
  - https://derondevenen.raadsinformatie.nl/vergadering/578089#ai_4596417
- 10-4-2019
  - https://derondevenen.raadsinformatie.nl/vergadering/621193#ai_4627599
- 11-9-2017
  - https://derondevenen.raadsinformatie.nl/vergadering/353329#ai_3556550
- 13-9-2017
  - https://derondevenen.raadsinformatie.nl/vergadering/353347#ai_3580663
- 13-5-2021

- <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/document/7944574/1> \|"search=%22De%20Boei%22"
- <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/dossiers/42152>
- 2-12-2020
  - <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/dossiers/51775>
- 10-4-2018
  - <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/document/6369969/1#search=%22De%20Boei%22>
- 13-5-2021
  - <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/document/9600198/2#search=%22Springbok%22>
  - <https://derondevenen.raadsinformatie.nl/document/8919225/1#search=%22Springbok%22>

Bijlage 3 Beleidsanalyse

In deze bijlage worden de resultaten van de beleidsanalyse weergegeven. Per document wordt aangegeven wat het beleid t.a.v. de dorpshuizen is en wat we in de verschillende documenten gevonden hebben.

Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2017

Het onderwerp dorpshuizen keert op enkele plekken in de Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2017 terug. In paragraaf 3.4 (p.11) wordt aangegeven:

- *"Om aan te sluiten bij de specifieke situatie van inwoners, is het belangrijk (basis)voorzieningen, ondersteuning en andere faciliteiten dichtbij en toegankelijk te organiseren en met voldoende variatie. [...] Er worden groepsactiviteiten aangeboden in dorpshuizen".*

Op pagina 15 wordt aangegeven:

- *"Groepsactiviteiten worden zoveel als mogelijk aangeboden in dorpshuizen en lokale (basis)voorzieningen (bibliotheken, scholen etc.) en is er een aanbod van buurtkamers en buurtcentra in de kernen van de gemeente"*

Daarbij wordt een ontwikkelopgave geformuleerd (ook op p. 15):

- *"Er wordt onderzocht wat de behoeften van inwoners zijn als het gaat om basisvoorzieningen en ondersteuning in de wijk of buurt. Na het onderzoek wordt gekeken op welke wijze er voldaan kan worden aan de behoeften van inwoners. Er wordt gekeken wat lokaal kan en wat niet, wat dit betekent voor de lokale ondernemers en wat dit betekent voor de inkoop en subsidievoorwaarden. De basisvoorzieningen, producten en diensten worden zoveel als mogelijk lokaal georganiseerd. Dit vergt wel enige onderzoek naar mogelijkheden en naar de wijze waarop dit vorm krijgt. Dit proces wordt opgepakt. Inwoners bepalen uiteindelijk zelf hoe dicht bij de ondersteuning wordt gegeven."*

Op pagina 18 wordt het volgende aangegeven. Er wordt hierbij ingegaan op 'het Huis van Alles':

- *Het Huis van alles is een locatie waar iedereen welkom is en waar inwoners – jong en oud - vrijwilligers en professionals elkaar ontmoeten. Zij kunnen er deelnemen aan verschillende activiteiten of zomaar langsgaan voor een praatje. Zij vinden hier informatie en kunnen vragen om advies of ondersteuning. Er wordt een breed programma aan activiteiten aangeboden, zodat het voor inwoners aantrekkelijk is daar gebruik van te maken. Er is een intensieve samenwerking tussen alle partijen. Het Huis van Alles is een plek ván iedereen en vóór iedereen*

De ontmoetingsplekken in de kernen worden optimaal gebruikt en zijn voor alle inwoners breed toegankelijk. Zoals bijvoorbeeld het delen van een ontmoetingsplek met sportclubs, scholen, culturele instellingen, vluchtelingen, zorg, bibliotheken en welzijnsorganisaties. Het gaat niet direct om het gebouw zelf maar een ruimte/locatie dat ondersteuning geeft aan de buurtkracht, waardoor buurten leefbaar blijven en waarbij combinaties van activiteiten elkaar versterken. Om

effectief gebruik te maken van bestaande ruimtes, wordt onderzoek gedaan naar plekken (inclusief de dorpshuizen) die mogelijk als 'Huis van alles' kunnen fungeren. Daarnaast wordt gekeken welke behoeften er zijn onder de inwoners en andere partijen en er wordt gekeken op welke wijze het 'Huis van alles' vorm krijgt. Dit onderzoek wordt in met de inwoners en de maatschappelijke partners uitgevoerd en de uitkomsten worden zoveel als mogelijk omgezet in een plan van aanpak.

Nota Integraal Accommodatiebeleid 2013

In de Nota Integraal Accommodatiebeleid wordt ingegaan op de accommodaties waar de gemeente eigenaar van is. Omdat de dorpshuizen eigendom zijn van de stichtingen, wordt in deze nota beperkt op de dorpshuizen ingegaan. Het volgende wordt vermeld omtrent dorpshuizen in de paragraaf 'Cluster welzijn' (p. 10).

- Er is een ruim aanbod aan dorpshuizen. [...] De dorpshuizen zijn grotendeels in eigendom van stichtingen. [...] De dorpshuizen [worden] beheerd en geëxploiteerd door stichtingen die tevens eigenaar zijn. De gemeente verleent subsidie. De hoogte van het subsidiebedrag varieert. Dat geldt ook voor de bezettingsraad van de dorpshuizen. Er is ruimte voor het optimaliseren van de bezettingsgraad. De bestuurders wensen zich onafhankelijk van gemeentelijke regie op te stellen, met behoud van subsidie. Er lijken beheersmatige en financiële voordelen te behalen bij integratie (koppeling) van bestuur en beheer van de dorpshuizen. De Springbok en De Vijf Bogen hebben een investering in renovatie- en/of verbouwing ontvangen. In algemene zin leiden de bestaande verschillen in beheer, tarifiering en de toekomstige vereisten voor een meer markgerichte en professionele aanpak van dorpshuisbeheer, tot de conclusie dat harmonisering gewenst is.*

In de nota (p.17) het wordt aanvullend genoemd:

- In de regel zijn de dorpshuizen eigendom van de stichtingen, de gemeente heeft de grond in eigendom. In lijn met de opmerkingen bij kunst en cultuur wordt opgemerkt dat ondanks het feit dat de gemeente niet alle opstallen in eigendom heeft er wel bij alle dorpshuizen sprake is van een subsidierelatie die (deels) aan huisvesting gerelateerd is. Van uitvoering naar regie betekent dat de gemeente het 'wat en waarom' van de dorpshuizen bepaalt en de uitvoering van het 'hoe' laat berusten bij de stichtingen. Dat betekent ook dat alle eigenaarstaken en lasten berusten bij de stichtingen. De gemeente subsidieert primair de sociaal-maatschappelijke doelen en niet de huisvesting. Daar waar de gemeente subsidie verleent voor huisvesting, is zij gerechtigd te streven naar een zo groot mogelijke optimalisatie en efficiëntie in beheer. Dat betekent dat gezocht wordt naar koppeling van beheers- en onderhoudstaken tussen de verschillende dorpshuizen. Waar mogelijke worden efficiency maatregelen doorgevoerd.*

De investeringen in de dorpshuizen De Vijf Bogen en De Springbok maken geen onderdeel uit van nieuw integraal accommodatiebeleid. Echter dienen zij ook niet als precedent, in principe vindt geen nieuwbouw of uitbreiding van accommodaties meer plaats.

In de paragraaf kernenbeleid (p. 18) wordt het volgende genoemd over dorpshuizen:

- *Het kernenbeleid is in de gemeente De Ronde Venen één van de belangrijkste thema's in het Coalitieakkoord "Kernachtig Verbinden". De gemeente wil actief burgerschap stimuleren en ondersteunen wat moet leiden tot goede sociale en fysieke woon- en leefomstandigheden. "Een daadkrachtige gemeente met vitale kernen, die bijdraagt aan de verbinding en samenwerking met inwoners, instellingen, organisaties, verenigingen, andere overheden en het bedrijfsleven. Een gemeente die staat voor een goede dienstverlening aan en communicatie met de inwoner. Inwoners worden geactiveerd en gestimuleerd zelf meer verantwoordelijkheid te nemen voor de leefbaarheid in de eigen kern of wijk".*

In het kernenbeleid zijn beperkt passages opgenomen die het integrale accommodatiebeleid raken. De investeringen in accommodaties zijn voornamelijk beperkt tot investeringsbijdragen in dorps huis Baambrugge à €138.000,- en dorps huis De Springbok à € 67.000,-. Het betreft feitelijk projectinvesteringen die niet binnen nieuw beleid vallen. Wel is duidelijk dat de sociale cohesie en levendigheid van kernen mede gelieerd is aan de aanwezigheid en/of het behoud van accommodaties die ontmoeting bevorderen. Deels zijn die gekoppeld aan het bewegingsonderwijs, in nagenoeg alle andere gevallen geldt geen wettelijke verplichting, maar wordt wel rekening gehouden met de algemene doelstellingen van het kernenbeleid.

Coalitieakkoord

De dorps huizen worden expliciet genoemd in het coalitieakkoord 'Verbindend, innovatief en ondernemend' uit 2018. Op pagina 18 wordt genoemd:

- *Daar waar inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun dorps huis of sportcomplex, zien we dat dit leidt tot grote betrokkenheid. Indien organisaties elkaar kunnen helpen, zullen wij als gemeente zorgen dat de verbinding wordt gelegd. Hierbij stimuleren we dat er meer activiteiten voor jongeren en ouderen ontstaan.*

Beleidssterreinen Jeugd, Welzijn, Participatiewet, Sport, Kunst en Cultuur

In de documentstudie hebben we onderzocht in hoeverre de dorps huizen benoemd worden in het beleid omtrent jeugd, welzijn, participatiewet, sport en kunst en cultuur³⁰.

In de 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegingbeleid Samen Sterker 2013-2016' wordt het volgende aangegeven over de dorps huizen, de beheerders en hun rol in het sportbeleid (p. 13):

- *Elk dorps huis heeft een eigen bestuur, dat tevens het beheer van de beschikbare sportruimte(n) verzorgt. Opvallend is het tental verschillende exploitanten dat de negen binnensportaccommodaties (inclusief zwembaden) exploiteert en beheert. Er is sprake van verschillen in tarifiering van zaalhuur en elke beheerder stelt eigen regels voor gebruik, openstelling, inzet van personeel, kwantiteit en kwaliteit van dagelijks beheer.*

³⁰ We hebben hiervoor de documenten 'Beleidsnota Participatiewet', 'Beleidsplan jeugd 2015-2016', 'Jeugdbeleidsplan 2020-2026', 'Uitvoeringsnota Sport- en bewegingbeleid 2013-2016', 'Nota Kunst en Cultuur 2014-2018' en 'Beleidsnota Kunst, cultuur en cultuurhistorie 2019-2022'.

Daar waar de gemeente in bedrijfsvoering of gebouwbeheer subsidieert, of eigenaar/beheerder is, gaat een optimalisatie plaatsvinden. De gemeente streeft naar eenduidigheid in professionalisering van bestuur, beheer en exploitatie en tevens in efficiëntie van regie, overleg en afstemming. Hiertoe is het gewenst meer gecentraliseerd uit te gaan besteden.

Daarbij wordt aangegeven (op p. 17) dat er "Onderzoek gedaan [moet worden] naar de geïntegreerde beheer- en exploitatieorganisatie voor de binnensportaccommodaties en dorpshuizen." Resultaat hiervan is een "toekomstbestendige beheer en exploitatieorganisatie".

In de andere beleidsnota's wordt niet ingegaan op de rol van dorpshuizen en hun mogelijke invulling van het beleid.

Bijlage 4 Vergelijking financiën Dorpshuizen

In deze bijlage worden de financiën van de dorps huizen van het jaar 2019 weergegeven. De jaarverslagen van de dorps huizen van 2019 liggen hier ten aan grondslag. Deze bijlage geeft inzicht in:

- Exploitatie: opbrengsten
- Exploitatie: kosten
- Balans
- Overzicht exploitatie: kengetallen
- Overzicht balans: kengetallen

Deze gegevens dienen als achtergrond bij de in de rapportage genoemde bevindingen. Alle in de tabellen genoemde getallen zijn in €.

Exploitatie: opbrengsten

De volgende tabel geeft inzicht in de opbrengsten (inkomsten). Deze is uitgesplitst naar:

- Opbrengsten zaalverhuur
- Opbrengsten organiseren activiteiten
- Omzet (verkoop), inkoop en resultaat horeca
- Overige inkomsten
- Totaal
- Onderwijsvergoeding (dit is de onderwijssubsidie die de dorps huizen ontvangen van de gemeente)

Exploitatie					
Opbrengsten	De Boei	Vijf Bogen	Willisste	De Springbok	Ons Streven
Zaalverhuur	96754	48720	133191	18318	2350
Activiteiten					26405
Horeca omzet	131413	117218	0	35518	7613
Horeca inkoop	37179	43077	0	16443	7126
Horecaresultaat	94234	74141	0	19075	487
Overig	1737	0	2097	653	39323
<i>subtotaal</i>	192725	122861	135288	38046	68565
Onderwijsvergoeding	21384	3758	28351	1879	0
Totaal	214109	126619	163639	39925	68565

Tabel 20. Exploitatie: opbrengsten. Bron: jaarverslagen dorps huizen 2019. Bewerking KplusV.

De Willisste kent geen horeca-resultaat. Dit wordt veroorzaakt door het verpachten van de horecaruimte. Deze pachter pacht sinds 2020 ook de horecaruimte in De Boei.

Exploitatie: kosten

De volgende tabel geeft inzicht in de kosten van de dorpshuizen in 2019, die zijn uitgesplitst naar:

- Personeelskosten
- Huisvestingskosten
- Algemene kosten
- Overige kosten
- Dotatie fondsen
- Afschrijvingen
- Rente

Daarnaast wordt inzicht gegeven in de resultaten voor subsidie (opbrengsten uit vorige tabel minus de kosten) voorafgaand aan de subsidie en na de subsidie (exploitatieresultaat).

Exploitatie					
Kosten	De Boei	Vijf Bogen	Willissteede	De Springbok	Ons Streven
Personeelskosten	138947	70083	97863		7591
Huisvestingskosten	113001	45320	74522	9357	24678
Algemene kosten	17871	7320	15726	17936	
Overige kosten			28046	4125	40864
Dotatie fondsen		24041		13000	
Afschrijvingen	75815	1400	81059	1337	
Rente 1)	33328	1274	18245	-13	
Totaal	378962	149438	315461	45742	73133
Resultaat voor subsidie	-164853	-22819	-151822	-5817	-4568
Subsidie	154030	21546	145000	13000	0
Exploitatieresultaat	-10823	-1273	-6822	7183	-4568

Tabel 21. Exploitatie: kosten. Bron: jaarverslagen dorpshuizen 2019. Bewerking KplusV.

1) Rente op lening van banken

Balans

De volgende tabel geeft inzicht in de balans van de verschillende dorpshuizen. Deze is uitgesplitst naar:

- Eigen vermogen van de stichtingen
- Voorzieningen, uitgesplitst naar
  - Investeringsverplichting
  - Onderhoudsfonds
  - Diverse fondsen
  - Voorzieningen voor activa (meubilair e.d.)
- Schulden (langlopend en kortlopend)
- Het balanstotaal (som van eigen vermogen, voorzieningen en schulden)
- De boekwaarde van de activa

Balans	De Boei	Vijf Bogen	Willisste	De Springbok	Ons Streven
Eigen vermogen	-27864	134062 4)	16285 5)	-17894	n.b.
Voorzieningen					n.b.
Investeringsverpl.	260000 2)				
Onderhoudsfonds	0	83996	96361	72807	
Diverse fondsen				29208 7)	
Voorzieningen activa	215526 3)				
<i>subtotaal</i>	475526	83996	96361	102015	0
Schulden					n.b.
Langlopend	1344000	11400	159768	10.000	
Kortlopend	82898	18048	143718 6)	2579	
Balanstotaal	2350086	331502	512493	198715	
controleverklaring	Nee	?	?	Nee	Nee
Boekwaarde Activa	1532866	158653	291645	25001	n.b.

Tabel 22. Exploitatie: balans. Bron: jaarverslagen dorpshuizen 2019. Bewerking KplusV.

2) Verplichting i.r.t. lening renovatie sporthal

3) Boekwinstvoorziening verkoop grond, dat jaarlijks deel vrijvalt in het resultaat (vermindering afschr.)

4) Inclusief voorziening continuïteitsfonds a 54799

5) Exclusief bestemmingreserve onderhoud (geplaatst onder onderhoudsfonds)

6) Naast langlopende schulden zijn dit ook schulden aan banken 72513

7) Voorziening vervanging inventaris

Overzicht Exploitatie: kengetallen

De volgende tabel geeft een overzicht van enkele kengetallen met betrekking tot de exploitatie. Deze zijn gebaseerd op de voorgaande tabellen in deze bijlage

Overzicht Exploitatie	De Boei	Vijf Bogen	Willissteet	De Springbok	Ons Streven
Inkomsten	251.288	169.696	163.639	56.368	75.691
Subsidie	154.030	21.546	145.000	13.000	-
Totaal inkomsten	405.318	191.242	308.639	69.368	75.691
Verhouding inkomsten					
Huur	24%	25%	43%	26%	3%
Horeca/activiteiten	32%	61%	0%	51%	45%
Onderwijsvergoeding	5%	2%	9%	3%	0%
Overig	0%	0%	1%	1%	52%
Verhouding opbrengsten / subsidie					
Aandeel opbrengsten	62%	89%	53%	81%	100%
Aandeel Subsidie	38%	11%	47%	19%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Resultaat voor subsidie	-164.853	-22.819	-151.822	€ -5.817	-4.568
Resultaat na subsidie	-10.823	-1.273	-6.822	7.183	-4.568

Tabel 23. Exploitatie: kengetallen. Bron: jaarverslagen dorpsuizen 2019. Bewerking KplusV.

Overzicht Balans: kengetallen

De volgende tabel geeft een overzicht van enkele kengetallen met betrekking tot de Balans. Deze zijn gebaseerd op de voorgaande tabellen in deze bijlage.

Balans	De Boei	Vijf Bogen	Willissteet	De Springbok	Ons Streven
Eigen vermogen	-27.864	134.062	16.285	-17.894	n.b.
Voorzieningen					
Onderhoudsfonds	-	83.996	96.361	72.807	n.b.
Vervanging activa	215.526			29.208	n.b.
Schulden					
Langlopende schuld bancaire	1.344.000	11.400	159.768	10.000	n.b.
Kortlopende schuld bancaire			72.513		n.b.
Totaal bancaire schulden	1.344.000	11.400	232.281	10.000	
Totalen					
Balanstotaal	2.350.086	331.502	512.493	198.715	n.b.
Materiele activa	1.532.866	158.653	291.645	25.001	n.b.
Solvabiliteit					
Solvabiliteit (excl voorz)	-1%	40%	3%	-9%	n.b.
Solvabiliteit (incl voorz)	8%	66%	22%	42%	n.b.

Tabel 24. Balans: kengetallen. Bron: jaarverslagen dorpsuizen 2019. Bewerking KplusV.

Onze contactgegevens

KplusV

Vestiging Arnhem

Postbus 60055
6800 JB Arnhem
Westervoortsedijk 73
6827 AV Arnhem
T +31 (0)26 355 13 55

Vestiging Amsterdam

Postbus 74744
1070 BS Amsterdam
Science Park 402
1098 XH Amsterdam
T +31 (0)20 669 90 66

Vestiging Rotterdam

Stationsplein 45
(Groot Handelsgebouw)
3013 AK Rotterdam
4de verdieping
Ruimte A4.004
T +31 (0)10 254 00 17

E info@kplusv.nl

I www.kplusv.nl

Thema's

Over KplusV

Wie we zijn

Wie betrokken is, wordt betrokken. Dat zien we bij KplusV elke dag. Opdrachtgevers en initiators weten ons te vinden. Voor gedegen adviezen. Voor onze kennis van zowel de publieke sector als het bedrijfsleven. Voor onze ervaring met innovatieve projecten. En voor onze ondernemersmentaliteit. Vaak nemen we zelf het initiatief om partijen bij elkaar te brengen. Want we houden van aanjagen en van resultaat.

Wat we doen

We verbinden mensen en mogelijkheden. Daar zijn we goed in. We laten publieke organisaties en bedrijven excelleren, zodat ze het beste uit zichzelf en elkaar halen. Verbinden als middel, niet als doel. Met als gevolg slimme oplossingen die betekenisvol zijn voor maatschappij en opdrachtgevers. Je vindt ons overal waar mogelijkheden en ambities bij elkaar komen. Bij de publieke sector die voor maatschappelijke uitdagingen staat. Bij ondernemingen met strategische en operationele vraagstukken. Bij organisaties in transitie.

Hoe we verbinden

In ieder geval altijd informeel en collegiaal. Maar met een enorme drive om projecten te laten slagen. Met inspirerende initiatieven en goede ideeën. Als adviseur, kwartiermaker, programmamanager of gids... Zolang het maar slaagt. We denken, durven en doen. Die houding maakt ons tot een modern, no nonsens kennisbedrijf. Flexibel, innovatief en resultaat-gedreven. Aantoonbaar.

En waarom we dat doen

Onze kracht schuilt in onze aanpak: een stevige mix van bedenken, verbinden en doen. Partijen en middelen succesvol bij elkaar brengen. Liefst in een publiek-privaat ecosysteem. Omdat dat mogelijkheden biedt om structureel en langdurig waarde te creëren die je niet alleen kunt bereiken. Wij werken er al sinds 1984 mee. En onze ambitie is daarin marktleider te blijven. Want zo leveren en ervaren we elke dag de toegevoegde waarde ervan. Bij onze projecten, bij onze opdrachtgevers, in de samenleving en bij onszelf... KplusV initieert, adviseert, verbindt en realiseert. Nu en in de toekomst.

